

კაჟა ეტჳისელო

კოლხური
ფსალმუნები

100-ტომეული

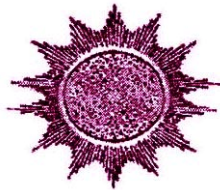

გამომცემლობა „ქვეყნული“
თბილისი 2020

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხური ფსალმუნები

თხზულებათა კრებული
100 ტომად

2020

საქართველოს მწიბრალთა, მემცნიერთა და
საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხ ური ფსალმუნები

ტომი 69

2020

მთ. რედაქტორი

ნათელა ბოხელაშვილი
მწერალი, საქართველოს
მწერლთა, მეცნიერთა და
საზოგადო მოღვაწეთა
საერთაშორისო აკადემიის
„ქალდეა-საქართველო“-ს
აკადემიკოსი

© ვაჟა ევრიხელი, 2020

გამომცემლობა „**უნივერსალი**“, 2020

თბილისი, 0186, ა. პულიბოკოვსკაიას №4, ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com

ISBN 978-9941-26-572-3 (ყველა ტომისთვის)

ISBN 978-9941-26-876-2 (69 ტომი)

* * *

ვაჟა ებრისელი დაიბადა ხობის რაიონის სოფელ ხორბაში. ბანათლებით იურისტი და ინჟინერია. 1983 წელს დაამთავრა მოსკოვის მაქსიმ გორკის სახელობის მსოფლიო ლიტერატურის ინსტიტუტი. ორმოცამდე წიგნის ავტორია. თარგმნილი და ცალკე წიგნებად აქვს გამოცემული საზღვარგარეთის ქვეყნების ორმოცდაათამდე ახალგაზრდა პოეტის ლექსების მცირე ანთოლოგია – „ოქროს მტვერანი“, აღექანადრა სმირნოვა-კოზლოვას მონობრაფია – „ბრიუსოველი – ალიო მაშაშვილი“, ფილორ ტიუტჩევის ლექსები და სხვა.

1993 წელს გამოვიდა პოეტის ათასგვერდიანი, ორი ათასამდე ლექსის მომცველი ერთომეხუთი – „იმჟნ ნათელი“ ხოლო 2002 წელს საქართველოს რესპუბლიკის გამომცემლობა „მოლოდინმა“ გამოსცა ვაჟა ებრისელის „კოლხური უსალგუნავი“-ს ხუთომეხუთის ათასზე მეტ გვერდიანი პირველი ტომი, რომელშიც ორიათასზე მეტი პოეტური ძმნილება იყო დაბეჭდილი. 2006, 2007, 2008 წლებში გამოვიდა პოეტის მეორე, მესამე, მეოთხე ათას-ათას გვერდიანი ტომეულები, ხოლო 2011 წელს დაიბეჭდა პოეტის მესამე, 1575 გვერდიანი ტომი, რომელშიც 2500-ზე მეტი ლექსია დასტაბეული.

ვაჟა ებრისელის შემოქმედებაზე ორმოცამდე მონობრაფიაა დაწერილი და ცალკე წიგნებად გამოცემული.

ვაჟა ებრისელი საქართველოს და მსოფლიოს რამდენიმე მცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრია... 2016 წლიდან საქართველოს გურაალთა, მცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმა-საქართველო“-მ და საქართველოს ეროვნულმა აკადემიამ დაიწეს ქართული კოეზიის რაინდის, საქართველოს გურაალთა კავშირის, ვაჟა-ფშაველასა და ბალაკტიონ ტაბიძის პრემიების დაურებატის, ღირსების ორდენის კავალერის, ქართული კულტურის დესკანის მედლისა და „დიოსკურია 2005“-ის, მწვიდობის ოქროს პარსკვლავისა და მწვიდობის დროშის ორდენის მფლობელის, სახალხო პოეტის, საქართველოს გურაალთა მცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმა-საქართველო“-ს პრეზიდენტის, საქართველოს ეროვნული და ფაზისის საერო-სამცნიერო აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტის,

ავსჯანმართის მმართველობა აკადემიის პრეზიდი-აკადემიკოსის, საქართველოს განათლებისა და საქართველოს ეროვნულ და სოციალურ ურთიერთობათა“ „კარპის“, „აიას“ აკადემიების ნამდვილი წევრის, ჩარბლის, ზუბიდიის, სობის, იყალთოს საპატიო მოქალაქის, ათას-ათას ხუთასზე მეტგვერდიანი ტომეულების „კოლხური უსალგუნების“ (ოცდაათიათასზე მეტი ლექსი) ავტორის – ვაჟა ებრისელის ახალი, რჩეული „კოლხური უსალგუნების“ ოცდაათტომეულის გამოცემა. გამომცემლობა „უნივერსალმა“ გამოსცა პრეზიდის ხუთასზე მეტგვერდიანი, უმაღლეს კოლიბრაფიულ დონეზე შესრულებული ტომეგი. 2019 წლის მიწურულს გამოვიდა „კოლხური უსალგუნები“-ს 100-ტომეულის პირველი ათი ტომი. დანარჩენმა 90 ტომმა (უკლებლივ) მისი სინათლე იხილა 2020 წელს. გამგადაბულია დასაბეჭდალ ვაჟა ებრისელის კლასიკური პოეზიის ანთოლოგიური, აბრეთვე, პრეზიდისაღმი მიძღვნილი ქართველი და უცხოელი პოეტების, მმართველისა და საზოგადო მოღვაწეების (ათასამდე ავტორი) წიგნების (მონოგრაფიების), სტატიების, წერილებისა და ლექსების ოცტომეული და სხვ.

2020 წლის 16 ოქტომბერს გაიმართა ფაზისის (კოლხეთის) საერთო-სამმართველო აკადემიის საერთო კრება, რომელმაც პრეზიდენტის ვაკანტურ ადგილზე ღია კენჭისყრით ერთხმად აირჩია ამავე აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი, ცნობილი პოეტი, ქართული პოეზიის რაინდი, ქართული კულტურის დეკანი, „კოლხური უსალგუნების“ 100-ტომეულის ავტორი, იურიდიულ მმართველობა საპატიო დოქტორი, პროფესორი ვაჟა ებრისელი.

ბაზ. „საქართველოს რესპუბლიკა“,
2020 წლის 22 ოქტომბერი

ჰყავს მეუღლე – ბილდა სუხიშვილი (მწერალი) და ორი ვაჟიშვილი ზურაბი და დანი (ორივე იურისტი) და სამი შვილიშვილი – ვაჟა, ნატა და ლილი. იგი – მმცხრე შვილია (შვილი ძმა და ორი და).

კოეტის ასტრომეული „კონსიუმი კოეზია“

ვაჟა ებრისელის შესახებ დიდი ხნის წინაც ვწერდი: „რუს-თვალს აპაკის და ბალაკტიონს, ღმერთი არ მიუყენს რომ შეგა-ღარო. ბავხარ ზღვის დღვას და ნაზ სიონსაც, რომ აზანზარებს ჩუმად სამყაროს...“

ამჟამად, როცა კოეტის ზღაპრული კონსიუმი „უსაღმუნე-ბის“ ჯერ არნახული, ჯერ არ ბაბუნელი, ხუთასზე, ათასზე, ათას ხუთასზე მიტბვერდინი „ბაჯალო“, ოქროს ყდაში ჩასმული, ოცდაათტომეული წავიკითხე, ჩემი ძველი აზრი რადიკალურად უარვეყავი და... დღეს ძველის ბასაბუნად ხმამაღლა ვაცხადებ: ვა-ჟა ებრისელი არც რუსთაველს, არც აპაკის, არც ბალაკტიონს და... არც მსოფლიოს, არც ძველსა და არც თანამედროვე კოეტს არა ჰბავს...

ის პრისტორიული კოლხეთის „ქუტაია“, არმის ჭალაში მგბა-რი მუხაა, რომელზეც ოქროს საწმისი ეკიდა (რომელიც ბერძენმა კი არა, პელაგმა იაზონმა მიღესთან ერთად რომ ბაიტაცა).

დიახ, კოლხეთის მითიური ხელწვივის, აიეტის ხელით დარ-გული, ის ურჩხულ მოღარაჟი მუხაა, რომლის ცადავვიდ ტო-ტეზეზე, კოეტმა ოქროს საწმისის „ბონის“ მავიერ თავისი „კოლ-ხური უსაღმუნების“ იბაგმიუვლომელი ასტრომეული დაკიდა და ბაანცოცხლა, მიძინებული, დავიწყების ნაცარმომილი, არა მარ-ტო კოლხეთის, არამედ იმდროინდელი სამყაროს ოცდაათთხემე-ტზე მებ საუკუნოვანი მითებით, ღებნდებითა და საოცრებე-ბით დახუნდული ისტორია, რაც კომერსიდან მოყოლებული (ძვ. წ. აღ. VIII საუკუნე) არც ერთი ძველის, არც ერთ კალმოსანს არ ბაუკითები.

100-ტომეული... ძველის ბაჩნის დიდან, XXI საუკუნის რიქ-რაქამდე, ასეთი (5-6 სტრიქონიანი) ვილოსოფიური, რელიგიური, მითოური, ყოვლისმომცველი კოეზია, ჯერ-ჯერობით არავის შეუძენია დღამიწაზე...

კონსიუმი კი...

დაბოლოს:

„აიეტის ზღაპრულ კოლხეთს, მტრობისა და სიძულვილის გგე-ლუჟაბი მისწოლია... მათ იცინან იმ იწყება დღამიწვის ისტორია“.

ბულნაზ ხარაიჭვილი

კოეტი, ბალაკტიონ ტაბიკის პრემიის ღაურიატი, ჯუმბერ ღეჟავას სახელობის მენცნიერებათა საერთაშორისო აკადემიის პრეზიდენტი

„ბულცინვალ შხხვდი ყოველ ძეხას, ყოველ კახეხას.“

ა. პუშკინი

გთავაზობთ, ამონარიდებს ვაჟა ეგრიხელის შე-
მოქმედებისადმი მიძღვნილი ათასამდე ქართველ და
უცხოელ მწერალთა, მეცნიერთა და საზოგადო მოღ-
ვაწეთა წიგნებიდან, სტატიებიდან, წერილებიდან:

ვაჟა ეგრიხელის ლექსები მცირე ზომის ჩანახა-
ტებს წარმოადგენს, მეტაფორებითა და დრამატიზ-
მით რომაა დამუხტული. მინიატურული სალექსო
ფორმა პოეტისათვის სააზროვნო სივრცედ იქცა, რა-
მაც ხელი შეუწყო თვითმყოფადი სტილის დამკვიდ-
რებაში.

საქართველოს მწერალთა კავშირის გამგეობა,
გაზეთი „ლიტერატურული საქართველო“.

18 ოქტომბერი, 1991 წელი.

რევაზ ჩხარტიშვილი – მწერალი, პროფესორი: „...
ვაჟა ეგრიხელისებურად, ლაკონურად და სხარტად
თითქმის არავინ წერს ქართველ პოეტთა შორის...“

გიორგი ციციშვილი – აკადემიკოსი: „...ვაჟა ეგრისელის მცირე მოცულობის ლექსებში დიდი აზრი და ფიქრია ჩაბუდებული...“

გიორგი წერეთელი – პოეტი: „...ვაჟა ეგრისელმა წინ დაგვიდო ფასდაუღებელი წიგნი-კიდობანი - „იქ მენ ნათელი!“ ახლადმოჩენილი მარგალიტებით სავსე... მიხარია, რომ პოეზიის ლაჟვარდოვან ცაზე კიდევ გაჩნდა ვაჟა...“

გიორგი ჭელიძე – მწერალი, პროფესორი: „... ჩემამდე ბევრ მწერალს და მეცნიერს უთქვამს და მეც ვიმეორებ: ვაჟა ეგრისელმა ქართულ მწერლობაში და საერთოდ მწერლობაში ყველასაგან განსხვავებული, გამორჩეული სიტყვა თქვა...“

იმერი ხარაძე – პოეტი: „...უძველესი კოლხური მითებითა და ლეგენდებით, იდუმალი ხილვებითა და მეტაფიზიკურ სივრცეში შეჭრით ვაჟა ეგრისელმა შექმნა ამაღლებული, პირველყოფილ უმანკოებასთან წილნაყარი უდიდესი პოეზია...“

პროკოფი ხვიჩია – პროფესორი: „... ეგრისელის პოეზია დიდ წინაპართა ფერფლად ქცეული და მივიწყებული სულის საგალობლია...“

გივი ხვიჩია – ქიმიკოსი: „დროებით ოკუპირებული აფხაზეთის კენესა მოისმის ვაჟა ეგრისელის უზომოდ ტკივილიანი ლექსებიდან...“

ნოდარ ხუნდაძე – პროზაიკოსი, პოეტი: „...ზღვის დაუოკებელი სტიქია ბობოქრობს ვაჟა ეგრისელის უკიდვანო პოეზიაში...“

ტიტე ხუნუა – ლიტერატორი: „...მსოფლიო პოეზიის ოკეანეში აისბერგით მოჩანს ვაჟა ეგრისელის ლირიკული ლექსების უზარმაზარი კრებული - „იქმენ ნათელი!“

ალაზა ხაიაური – პოეტი: „...ვაჟა ეგრისელმა ბევრი საინტერესო წიგნი გამოსცა და ლექსებით დაამტკიცა, რომ იგი ბუნების მომღერალი დიდი მგოსანი და გენიალური ვაჟას ღირსეული მემკვიდრეა...“

ზურაბ ჯუღელი – ინჟინერ-კონსტრუქტორი: „...ჩემი აზრით, თანამედროვე ქართულ პოეზიაში ვაჟა ეგრისელი თავად გახლავთ სკოლაც და მიმდინარეობაც...“

რევაზ ჯაფარიძე – მწერალი: „... ვაჟა ეგრისელი ერთ-ერთი საინტერესო პოეტია იმ პოეტებს შორის, რომლებიც ამჟამად მოღვაწეობენ და მსხვერპლს წირავენ პოეზიის ღვთაებას. მისი ლექსის ინტონაცია ელეგიურია, ხატვის მანერა კი სახოვანი, რელიეფური, ალაგ-ალაგ მონუმენტურიც.“

ეგრისელის ლექსები ყურადღებას იქცევს რთული სიუჟეტური აღნაგობით და რითმების ბრწყინვალეობით. ლექსის შინაგანი ტონალობა თითქოს

ღრმად ჩაძირულა პოეტური განცდის წიაღში და მკითხველის გულის კამერტონს იქიდან ეხმაურება. იგი თითქოს ზარის ერთი ჩამოკვრავს, ერთი აქდერება, რომლის გარშემოც ბგერების უსასრულო წრეები გროვდებიან.

პოეტის ნაფიქრ-ნააზრევ-ნაძერწის კომპაქტურობას ხელს უწყობს ლექსის მცირე ფორმა, მცირე ფორმაში მოქცეული იმპრესიონისტური ხედვა მოვლენების აღქმაში არასოდეს არ აგერევა. ვგრესელის პოეტური სტრიქონი არ ეგუება უცხო სხეულს, ერთხელ უკვე ნათქვამის განმეორებას, საიდანღაც მოტანილი რემინისცენციებს. ის თავისთავადია და არც თავის მხრივ შეიძლება იქცეს სხვა პოეტის ლექსის შემადგენელ ნაწილად, რადგან მას თავისი შემქმნელის განუმეორებელი ბეჭედი აზის...”

ანდრია აფაქიძე – აკადემიკოსი: „... ჩემი ხანგრძლივი არქოლოგიური მუშაობის პერიოდში აღმოჩენილი მრავალ ღირსშესანიშნაობათა შორის, ვაჟა ვერისელის „კოლხური ფსალმუნების“ ათასგვერდიანი ტომეულები ჩემთვის ყველაზე დიდი აღმოჩენაა...”

მურმან გელენიძე – მხატვარი, აკადემიკოსი: „... ვაჟა ვერისელი თანამედროვეობის დიდი პოეტი-მხატვარია, მისი უდიდესი პოეზია მეტაფორულენოვანი ფუნჯითაა ამტკველებული და ამიტომ ყოვლის მმუსვრელი უამი ამოდ შეეცდება მის დამუნჯებას...”

გიული გეგელია – არქიტექტორი: „... არა მგონია თანამედროვე მსოფლიოში იყო ვაჟა ეგრისელზე დიდი, ფილოსოფიურად მოაზროვნე პოეტი...”

დავით გვაძაბია – პარლამენტარი: „...ვაჟა ეგრისელის „შავღვგო“ კავკასიონის მთაა, სადაც ქართული სული-ამირანია მიჯაჭვული...”

ერეკლე საღლიანი – პოეტი: „... ვაჟა ეგრისელის პოეზია განუმერებელია... მისი ლექსი სხვათა მილიონი ლექსიდან გამოიცნობა...”

ლაშა გვასალია – პოეტი: „... ვაჟა ეგრისელი დიდი პოეტი და ისტორიული კოლხეთის სწორუპოვარი ჭირისუფალია...”

ფარნაოზ ღომაშვილი – პროფესორი: „... ვაჟა ეგრისელი თანამედროვე ქართული პოეზიის მშვენიერბაა...”

ზურაბ ლიპარტია – პროფესორი: „... ვაჟა ეგრისელი „დიდი ვაჟას კლდის ნასხლეტი“ (ტარიელ ზოზრაშვილი) კი არა, პოეზიის პიტალო კლდეა...”

ალექსანდრე მუჯირი – პროფესორი: „...ვაჟა ეგრისელის პოეტური ქმნილებების სიღრმისეული წვრომისთვის, დიდი დროა საჭირო...”

ნოდარ ჭითანავა – პროფესორი: „... წარსულის, აწმყოს და მომავლის კვარცხლბეკზე ამაყად შემ-

დგარი ბატონი ვაჟა ეგრისელი სილამაზის, ცოდნის და რწმენის ერთიანობის სანიმუშო მაგალითი, დღეგრძელობის ღირსი კაცია... დღეგრძელი იყავი, ბატონო ვაჟა!”

ალექსანდრე კუჭუხიძე – სრულიად საქართველოს საზოგადოება „კოლხეთი“-ს პრეზიდენტი, აკადემიკოსი: „... ვაჟა ეგრისელის „კოლხურ ფსალმუნებში“ არა მხოლოდ ლეგედარული აიეტის და მედეას კოლხეთია გაცოცხლებული, არამედ შემდეგი დროინდელი ეგრისიც და...დღევანდელი სამეგრელოს ცრემლნარევი ხმებიც მოისმის მისი უბადლო პოეტური სტრიქონებიდან...”

ვახტანგ დავითაია – აკადემიკოსი: „... ჯერ კიდევ როდის, მეოთხედი საუკუნის წინათ, ვაჟა ეგრისელის ვუწინასწარმეტყველე დიდი პოეტური მომავალი... მის ლექსებში ეპითეტების ზეიმი და მეტაფორების ნამდვილი ცვენაა...”

ვაჟა აზარაშვილი – საქართველოს სახალხო არტისტი, პროფესორი, საქართველოს კომპოზიტორთა კავშირის თავმჯდომარე: „...არა მგონია, დუნიაზე ბევრი იყოს ვაჟა ეგრისელივით სახელოვანი პოეტი, რომლის ლექსები მსოფლიოს 45 ენაზე თარგმნილი და მისი ავტორი გინესის წიგნში იყოს შეტანილი...”

გიორგი ჯავახიშვილი – პროფესორი: „... ვაჟა ეგრისელი ჭეშმარიტად ჩასწვდა კოლხურ სულს, მისი

„კოლხური ფსალმუნები” მეტანიით (მუხლმოყრით) არის წასაკითხი...”

ცოტნე მირცხულავა – ფაზისის მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტი, აკადემიკოსი: „... ახლახან ამერიკის შეერთებული შტატებიდან – რადიოთი დიდი გადმოცემა იყო ვაჟა ეგრისელის შემოქმედებაზე, რაც მიუთითებს იმაზე, რომ ეგრისელი დიდი პიროვნება და საქვეყნოდ აღიარებული პოეტია...”

მიმოზა ცანავა – პოეტი: „... გიორგი ჭყონდიდელის სიბრძნე და ცოტნე დადიანის რაინდობა ელავს ვაჟა ეგრისელის „კოლხურ ფსალმუნებში.“

კონა კოლხი – ფაზისის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი: „... ძველი კოლხური ცივილიზაციის გენიალობაში წვდომამ და ვაჟა ეგრისელის „კოლხურმა ფსალმუნებმა“ მიბიძგა: გამეხსნა და მეცნერულად შემესწავლა „ძველკოლხური ენის საიდუმლოებანი...”

თეიმურაზ გუგუშვილი, ჯემალ მდივანი – საქართველოს სახალხო არტისტები: „... ვაჟა ეგრისელი ცისკენ მაცქერალი, მეოცნებე მგოსანია. მისი უდიდესი პოეზიიდან გვესმის ბეთჰოვენის სიმფონიები, დონიცეტის, ვერდის, ფალიშვილის, თაქთაქიშვილის და სხვა გენიალური კომპოზიტორების მელოდიები, რომელთაც ჩუმად ვლიღნებთ ჩვენთვის...”

გიორგი შათირიშვილი – იყალთოს, შოთა რუსთაველის სახელობის აკადემიის რექტორი: „...რენტგენის სხივებიც ვერ უპოვის ვაჟა ეგრისელის დიდ პოეზიას და უბრწყინვალეს პიროვნებას „შავ წერტილს.“ მას, მამულისათვის თავდადებულ და ერთგულ მსახურს, არ სჭირდება ტაში...”

გიორგი გეგეჭკორი – მხატვარი: „...ვაჟა ეგრისელმა თავისი ბრწყინვალე „კოლხური ფსალმუნებით“ გაგვიცოცხლა აიეტის და ქუჯი ეგრისელის ზღაპრული კოლხეთი...”

ხეთისავარ არჩმაშვილი – პროფესორი: „... ვაჟა ეგრისელი – მამულის იმედი, ადამიანის გულის მალამო და პოეზიის მეწყერია...”

ილია პატაშური – მხატვარი, აკადემიკოსი: „...ვაჟა ეგრისელი – მრავალსაუკუნოვანი ქართული პოეზიის ქონგურზე მდგარი – პოეტი მეციხოვნეა...”

შალვა საბაშვილი – პროფესორი, პოეტი: „... ვაჟა ეგრისელმა თავისი ბრწყინვალე „კოლხური ფსალმუნებით“, როგორც არავინ, განაღიდა ეგრისი...”

ირაკლი კალანდია – პროფესორი: „... ვაჟა ეგრისელი – ფილოსოფიურად მოაზროვნე, საოცარად დიდი პოეტი...”

რევზ ხუხუა – აკადემიკოსი: „... ეგრისელი გარდა დიდი პოეტისა, უდიდესი მამულებიშვილიცაა და რაინდიც...“

უშანგი მოსიაშვილი – აკადემიკოსი: „გიორგი სააკაძეზე მიძღვნილმა ვაჟა ეგრისელის ლექსებმა სულ სხვა ბრწყინვალეობა შესძინეს დიდი მოურავის უკვდავ სახეს...“

სოფო ქართველიშვილი – პოეტი: „... ვაჟა ეგრისელი ის პოეტია, რომლის უდიდესი შემოქმედება ნებისმიერი დიდი ქვეყნისა და საუკუნის ლიტერატურას დაამშვენებდა...“

იაკობ ახუაშვილი – პროფესორი: „... ვაჟა ეგრისელმა, ამ მრავალფეროვანი ნიჭით ხმობილმა კაცმა, მრავალსაუკუნოვანი ქართული ლიტერატურა უფრო აამაღლა და გააღამაზ-გაამშვენებდა...“

ვალერიან მოსაშვილი – მწერალი, („ბიბლიური ლექსების წიგნი“): „... ვაჟა ეგრისელის ლექსზე შეიძლება თვეობით იფიქრო და სქელტანიანი წიგნები დაწერო. მისი ლექსების ჩვეულებრივი წაკითხვა არ შეიძლება, მას „ბიბლიის“ მსგავსად ღრმად ჩაწვდომა ესაჭიროება, რომ შეიგრძნო პოეტის სიბრძნე, სიტკბო, და სითბო. ასეთი ყოველი დიდი პოეზია ხალხს ეკუთვნის და ვაჟა ეგრისელი განუმეორებე-

ლი ხმის, ჭეშმარიტად დიდი და სახალხო პოეტია...”
(1993წ.)

იგორ ტყეზუნავა – ინჟინერი, ფაზისის საერო აკადემიის ნამდვილი წევრი-აკადემიკოსი: „...როგორც დავით წინასწარმეტყველი (ფსალმუნთმგალობელი) სამიათასი წლის წინათ, ასევე ვაჟა ეგრისელი სამიათასი წლის მერე „კოლხური ფსალმუნებით“(30.000 ლექსი) სახოტბო საგალობელი პოეზიის გვირგვინოსანი მეფეა...”

ავთანდილ თოლომაშვილი – პროფესორი, საქართველოს ეროვნული აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი: „...ზოგიერთებს თვალზე შურის ღიბრი აქვთ გადაკრული, ვითომ ვერ ხედავენ, ვერ ამჩნევენ ვაჟა ეგრისელის ჭეშმარიტად განუმეორებელ პოეზიას...”

კარლო თოფურია – პროფესორი: „...ვაჟა ეგრისელის პოეზია ზოგადკაცობრიული და ყველა ეპოქისა და ყველა ხალხის კუთვნილებაა...”

დავით იუკუჩიძე – პოეტი: „... ათასწლეულებს გაწვდება ვაჟა ეგრისელის პოეზია, რადგან იგი, სრულიად ახალი სიტყვაა მრავალ საუკუნოვან ქართულ მწერლობაში...”

ზაზა კაციაშვილი – პოეტი მეცნიერი: „... პოეზიის საჯილდაო ქვაც აწია და სიზიფეს ღოდოც აიტანა ვაჟა ეგრისელმა პარნასის მთაზე...”

ნიკო კერესელიძე – პროფესორი: „... ვაჟა ეგრისელის ლექსები უძველესი ქართული ტაძრების ფრესკებით – ღვთიური სულითაა გაბრწყინებული...”

ალექსანდრე კვაშილავა – პროფესორი, აკადემიკოსი: „... ვაჟა ეგრისელის პოეზიიდან ისმის კოლხეთის შორეული წარსულიდან მოფრენილი, ზღაპრული ფასკუნჯის ქრუანტელის მომგვრელი ფრთების ტყლაშუნი...”

რევაზ კილაძე – პროფესორი: „...ვაჟა ეგრისელის პოეზიის ერთი წვეთიც კი – აუწონავი აზრისა და ზღვა შინაარსის ტევადობისა...”

კარლო ჯობავა – ისტორიკოსი, ფაზისის საეო აკადემიის ნამდვილი წევრი –აკადემიკოსი: „... სამეგრელოს, სახელოვანი პოეტები არასოდეს კლებია – (აღიო მაშაშვილი (მირცხულავა), ალექსანდრე აბაშელი (ჩოჩია), სიმონ ჩიქოვანი, პოლიო აბრამია, ხუტა ბერულავა და სხვ.) მაგრამ ვაჟა ეგრისელი (დოლბაია) – თავის „კოლხური ფსალმუნებით” (30 000 ლექსი) განუმეორებელი და გენიალურია...”

ვანო მეგრელი – პოეტი, საქართველოს ეროვნული აკადემიის აკადემიკოსი: „... თანამედრეობის უდიდესი პოეტი ვაჟა ეგრისელი ოცდამეერთე საუკუნის პოეზიის მესიაა და ჩვენ პოეტები, როგორც მაც-

ხოვარს თავისი მოწაფეები, თაყვანს უნდა ვცემდეთ მას...”

რომული ჯაფარიძე – არმიის გენერალი, აკადემიკოსი: „...რუსთაველის, ბარათაშვილის, ვაჟა-ფშაველას და გალაკტიონ ტაბიძის შემდეგ, ჩვენ ვაჟა ვერისელი მოგვივლინა არსთა გამრიგემ...”

ლიანა წურწუშია – პროფესორი, ფაზისის საერო აკადემიის სწავლული მდივანი: „...ვაჟა ვერისელი დიდი პიროვნება და დიდი ფილოსოფოსი პოეტია...”

ქეთევან კობაძე – ფიზიკოსი, პროფესორი: „... ძველი ბერძენი ფილოსოფოსი დიოგენი რომ ეძებდა სანთლით, ის კაცი და პოეტია ვაჟა ვერისელი...”

რევაზ კორტავა – ლიტერატორი, პოეტი: „... გრიგოლ ორბელიანი დიდი პოეტია, მაგრამ მისი დის-შვილი ნიკოლოზ ბარათაშვილი გენიალურია...”

ალიო მაშაშვილი (მირცხულავა) – „თანამედროვეობის დიდი პოეტია,” მაგრამ მისი დისწული – ვაჟა ვერისელი კი ჯერაც შეუცნობი ფენომენია...”

ბუღუ კუპატაძე – პოეტი: „... ადრე მითქვამს და ახლაც ვიმეორებ: ვაჟა ვერისელს აწი ვერცერთი მისი თანამედროვე პოეტი ვერ „დაეწევა”...”

ზურაბ ლორთქიფანიძე – პოეტი: „... ყოველთვის მანცვიფრებდა ვაჟა ეგრისელის მეტაფიზიკური და მეტაფორული აზროვნება...”

ალიო მაშაშვილი – მირცხულავა – პოეტი: „... ვაჟა ეგრისელი იტყვის თავის სიტყვას მრავალსაუკუნოვან ქართულ პოეზიაში, ამის საწინდარია ახალგაზრდა ლიტერატორის უტყუარი პოეტური ნიჭი... ” 1961 წელი.

გივი მინდიკაური – იურისტი, პოლკოვნიკი: „... არა მთისა და ბარის, კოსმიურია ვაჟა ეგრისელის პოეზია...”

ლერი მუსხელიძე – მწერალი, ჟურნალისტი: „... ბიბლიის ყველაზე დიდსა და წმინდა საიდუმლოებასაა ნაზიარები ვაჟა ეგრისელის ბრწყინვალე პოეზია...”

ალექსი ბოლქვაძე – მწერალი: „... ვაჟა ეგრისელის პოეზიის სირთულეს, მისი ლირიკის ფილოსოფიურ სიღრმეს – გონების თვალთ უნდა ჩასწვდე, ჩაეძიო, ისე ზერეულედ თვალის ერთი გადაგვებით მისი უკიდვებანო სიდიადის აღქმა ყოვლად შეუძლებელია...”

გივი ბოჯგუა – მწერალი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი: „... ვაჟა ეგრისელის პოეზია, მეო-

ცე საუკუნის პოეტური ვულკანის ამოფრქვევაა, ბოროტების სიკეთით წამლექავი...”

ნოდარ გაბლიშვილი – პროფესორი: „... ვაჟა გერისელის ფილოსოფიურ-ლირიკული ქმნილებები, ცოცხალი მატინაეა საქართველოს უძველესი ცივილიზაციისა...”

ზურაბ გეგიძე – იურისტი, მოსამართლე: „... ღმერთი ყველაზე მაღალი მსაჯულია. იცის ვინ, როგორ და რანაირად დასაჯოს... მაგალითად, პოეტ ვაჟა გერისელს „მიუსაჯა” სამუდამო პატიმრობა პარნასის მთაზე – მუხების სამყაროში...”

ელდარ გეწაძე – საქართველოს სახალხო არტისტი:

„... კოლხებისა და ლაზების უძველესი ომბიანი სიმღერების ხმა მოისმის ვაჟა გერისელის „კოლხური ფსალმუნებიდან...”

სოსო სიგუა – პროფესორი, კრიტიკოსი: „... არაფერი რომ არ დაეწერა ვაჟა გერისელს გარდა მერაბ კოსტავასადმი მიძღვნილი უბრწყინვალესი ლექსისა - „შავლეგო,” ქართულ მწერლობაში, როგორც დუტუ მგერელი, იმ ერთი ლექსითაც დარჩებოდა...”

რევაზ სხილაძე – პროფესორი: „... მოვა დრო და ჭეშმარიტი პოეზიის მოყვარულები და თაყვანისმცემლები როგორც ჩარგალში, ასევე ხობში და ხორგა-

შიც იღვსწაულებენ ქართული ლექსის უკვდავებას...”

დარეჯან სხილაძე – მეცნიერ-მათემატიკოსი: „... ეგრი-სეღის უდიდესი შემოქმედების ანალიზი და მათემატიკური სიზუსტით გაანგარიშება, მესამე ათასწლეულის პრეროგატივაა...”

ივერი ტაბიძე: – ჟურნალისტი, პოეტი: „... დადგება ჟამი, ვაჟა ეგრისელი არა მარტო რუსთაველის, არამედ ნობელის პრემიის ლაურეატიც გახდება...”

ავთანდილ ტორთშელიძე – მეცნიერ-ფილოლოგი: „... ვაჟა ეგრისელის პოეზია – ქართული მხატვრული სიტყვის ენციკლოპედიაა...”

ელიზბარ უბილაგა – მწერალი; „... ვაჟა ეგრისელის მინიატურული ლექსები – შეკუმშული პოემებია...”

ალეკო თოდუა – პუბლიცისტი, აკადემია „ქალდეას“ აკადემიკოსი: „...კოლხეთის პრეისტორია და ისტორია გაგვიცოცხლა და ხელისგულზე დაგვიდო ვაჟა ეგრისელმა...”

ვაჟა ყუბუსიძე – პოეტი: „...პოეზიის კლდეზეა მიჯაჭვული ვაჟა ეგრისელი და ვერასოდეს შეძლებს აწყვეტას...”

ტიტე შეყილაძე – მხატვარი: „... ზღვა კი არა, ოკეანეა ვაჟა ეგრისელის შემოქმედება...”

ანზორ შონია – ისტორიკოსი, აკადემიკოსი: „... დიდი კოსტანტინესი არ იყო: - შენ ჰეი! ვაჟა ეგრისელი! პატარა ხობის წყლის პირას გაზდილო, დიდო „პოეტო ბიჭო!” მიხარია, რომ დიდი მდინარეების: ხუანხეს, განგის, ოდერის და ვოლგის წყლის პირას გაზრდილი „პოეტი ბიჭები,” რომ გასხამენ ხოტბადიდებს!”

ოთარ ჩახუნაშვილი – ექიმი, აკადემიკოსი: „... ეგრისელის უდიდესმა შემოქმედებამ დამარწმუნა იმაში, რომ იგი მსოფლიო მნიშვნელობის პოეტია...”

ვაჟა ჩორდელი – მწერალი: „... ვაჟა ეგრისელმა პოეზიის ცხრათავიან დევს ეშვები აუელვარა...”

ბორის ჩუღკოვი – ვოლოგდა: „... ჩემი მეგობარი ქართველი პოეტი – ვაჟა ეგრისელი, ფრანგი ან ინგლისელი რომ ყოფილიყო, ამდენ ხანს ნობელის პრემიას მიიღებდა...”

მარინე წოწკოლაური – მწერალი: „... მოსკოვის ლიტერატურის ინსტიტუტში ვაჟა ეგრისელი, როგორც პოეტი ჩვენი სიამაყე იყო, ხოლო როგორც პიროვნება ჩვენი იმედი...”

შალვა დავითაშვილი – კომპოზიტორი, აკადემია, „ქალდეას” ნამდვილი წევრი - აკადემიკოსი: „... ვაჟა

ეგრისელი უდიდესი შემოქმედება, პოეზიის ღმერთი-სადმი შეწირული კაცის ლოცვაა”...

ბეჟან ნადარაია – ფაზისის აკადემიის ნამდვილი წევრი: „... ვაჟა ეგრისელმა ათასწლეულების იქიდან გამოიხმო ჩვენი შორეული წინაპრების – „ქალდეელების” მივიწყებელი სული და „კოლხური ფსალმუნებით” გააცოცხლა”...

ლუარა სორდია – პროფესორი, საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა აკადემია, „ქალდეა“-ს აკადემიკოსი: „... საერთოდ, დასავლეთის თუ აღმოსავლეთის ყველა პოლუსის, ყველა განედის მომხილველი ვაჟა ეგრისელი ნაზიარებია მსოფლიოს გონის საუკეთესო მიღწევებს – პრეისტორიის, ისტორიის, ფილოსოფიის, ფსიქოლოგიის, რელიგიის, მითოლოგიის, ბიბლიის, ესთეტიკის ასპექტებით. იგი არის პოეტი – მითოლოგი. ისტორიკოსი, აღქიმიკოსი, ასტრონომი, ასტროლოგი, მათემატიკოსი, ეზოთერიკულ სიბრძნეს, მისტიურ სიბრძნეს ნაზიარები, რომელსაც თვით აპოლონი უსინჯავდა მაჯას”...

1991-1993

სისხლი,

ცრემლი,

წუხილი,

ჭირიცა და ვარამიც,

ომმა ბევრი მოიძკა,

ბედნიერი ვარ ამით –

კაცი რომ არ მომიკლავს!!!

1997

ვითარცა მაკიაველი

მატყუარა და გამცემი,
დიდებისთვის ისე იღწვის,
ვითარცა მაკიაველი.*
გულხენეში და გულპილწი,
გულღრძო და
გულმანკიერი.

1996

* ნიკოლო მაკიაველი – იტალიელი პოლიტიკური მოღვაწე და მწერალი (1469-1527).

* * *

გორგასალის ნაშიერნი,
მომხდურს განა ოქროდ გაშლილ
და ნაწამებ ქართლს მისცემენ.

არა,

ჩემო!

დღეს ისინი ჭვრეტენ მტკვარში –
ქრისტესა და

იოანე ნათლისმცემელს.

1999

№

სინათლისა და სიბოს მფრქვეველი,
ვარსკვლავია –

ცას მიშლილი...

სამარეში ისე ჩავა,
ვერ გაიგებს კაციშვილი,
მის ფიქრებს და
ავან-ჩავანს.

1996

* * *

ჩიქორთულით ნაწერ წიგნებს,
ველარ გაუსინჯავ გემოს,
რადგან ჭინჭარივით გსუსხავს;
მისი ლექსი,
შენს ლექსს,
ჩემო,
ხელზე წყალსაც ვერ დაუსხამს.

2001

მარდუქი

ეპ,

პოეტო!

ეს წელიც კი,

არც წყალი გაქვს,

არც შუქი.

მაინც დასტრიალებ თბილისს,

ვით ბაბილონს მარდუქი.*

1989

* მარდუქი (მეგრ.) ბაბილონის მფარველი ღვთაება (ჩვ. წ. აღ. XVIII ს.).

ურწმუნო თომა

მხურვალე ლოცვა,
კვლავ აღნობს სანთლებს...
უფლის მონათა ვედრებას
ერთვის –

ურწმუნო თომას ვაი და ვიში:
უნდა ცხოვრობდე იმედით
ღმერთის
და აარ მისი გაწყრომის შიშით.

1995

* * *

აწ ერთადერთი ის დაგრჩენია –
მარადიული ბუნების ენით,
მაღლა ვარსკვლავებს რომ ესაუბრო,
რადგანაც იცი,
უკვე შენია,
მიწა,
ზღვაცა და ცათა საუფლო.

1977

მარტი

გაზაფხული მალე მოვა
და სიცვიით დამჭკნარ ზამთარს,
კვლავ მოუღებს

მარტი ბოლოს.

ისე, როგორც დღეთა თოვა,
წარმართსა და მარტიროლოგს.*

1980

* მარტიროლოგი (ბერძ.) – მარტვილი, წამებუი, მოწამე.

ღედის ბაღ-ბოსტანი

მოხუც დედას,

სახლთან,

აქვე,

ბაღ-ბოსტანი აქვს მოვლილი,

ისე, როგორც თვალისჩინი.

და,

მათრობელ სურნელს აფრქევებს

ომბალო და დარიჩინი.

1966

* * *

ვითარც პოეტი და მეომარი,
სამშობლოს ციდან, –
 კვლავ საავდრო ღრუბლებს
მიდენი –
 მოუსაველეთში,
ჯანდაბას იქით...
ისევ გადარდებს საქართველოს დღე –
ხვალინდელი
და არ გაწუხებს რა ხანია,
 სიკვდილზე ფიქრი.

2006

* * *

ზღვა ციცქნა ტალღას
ნაპირზე სტყორცნის,
ეთამაშება თითქოსდა ტენისს –
მთა კი დაცქერის მკლავდაკუნთული.
ქარი მზის ჩიბუსს ღრუბლის
თუთუნით,
ვით პაპახეში ხელმარჯვედ ტენის.

1965

**ჩრდილი გადაუფრენს რომსა და
პარიზს**

წუხილითა და ზარების რეკვით,
სადღაც წარსულის იღება
კარი.

და სევდიანი ისმის მოტივი.

ჩრდილი გადაუფრენს

რომსა და პარიზს –

ეშაფოტის და გილიოტინის.

1986

მარადიული სინათლე მოსავს

იყურებიან მაღლა ყასიდად,
იციან სული,

ვინ, სად გაყიდა!

კარგად უწყიან თუ ვინ,
ვინ არი?

და... დაფნის ჩრდილში
ჩამომჯდარ მგოსანს,
ცით – მირონივით გადმომდინარი,
მარადიული სინათლე მოსავს.

1988

ლოგოს, ლოგიკას

უზარმაზარი ხეა ცხოვრება,

ჩვენ კი ფოთლები –

მზით დახუნძლული,

მიტომ ნიავის გვაკრთობს შერხევა

და ნუ დავეძებთ ლოგოსს,¹ ლოგიკას,²

თუ სიცოცხლეში თვალი ერთხელაც,

სიკვდილისათვის აღარ

მოგვიკრავს.

1994

¹ ლოგოსი (ბერძ.) სიტყვა, ცნება, საზრი.

² ლოგიკა (ბერძ.) – მეცნიერება, აზროვნების ფორმირებისა და კანონების შესახებ.

60

ჰა, მიიწურა წელი სამოცი,
გრძელდება ბრძოლა
და ასპარეზი.

და გითვალთვალებს ჩუმად პარისი,
რომ შხამიანი გტყორცნოს ისარი
და ბრძოლის ველზე,

ვით კეისარი,

დაეცე, კაცი – უფლის ქიტონით,
მაგრამ შიშველ ქუსლს

ვერ პოულობს

და ვერც გიპოვნის.

2001

* * *

გახედეს ნაპირს...
ამოვიდნენ ზღვიდან
 უჩუმრად
და მიიმაღნენ მერე ბუჩქებთან
გოგო და ბიჭი,
 ნაზი და კოხტა,
რომელთაც ვნების სისხლი უჩქეფდათ,
აღბათ მიხვდებით,
 მერე რაც მოხდა.

1961

* * *

ვეშაპივით ჩასანტქმელად –
ზვირთი აიზაფრება,
მერე აგიყოლიებენ,
მოქათქათე თოლიების
ზღვაზე გადააფრება.

1987

* * *

დედის ცრემლებით მორწყულმა,
ვერ იხეირა ნაყოფმა,
და,

იმ პატარა ბორცვოთან,
შორს მიმავალმა არყოფნამ,
მოსწევითა ბოლო
კოცნა.

1980

ზამთრის იდილია

როცა ბუხარი თვალებს დახუჭავს,
სახლს აღმოხდება გულიდან
გმინვა.

და კართან ჩაიხითხითებს –
მერე სარკმელში შემოყოფს
ყინვა
თავის გაფიხსულ გრძელ და
ცივ თითებს.

1972

კერა ღიღი

დასაუღეთით სპერის ზღვა და,
შუამდინარეთს მქონდა ბაღი
და ჩემი გზა იქით მიდის:

რომ იპოვოს მაშრიყს,
მადრიბს –

დაკარგული „კერა ღიღი“.

1979

მუშკ-მოსხთა ღა მოსინიკთა

პონტოს ზღვიდან ისევ ისმის –

ტკბილი ჰანგი – სიმღერის:

ხალღ¹-ხალიბთა,²

ძურძუკ³-ჯიქთა,⁴

მუშკ⁵-მოსხთა⁶ და მოსინიკთა,⁷

ქაშაგ⁸-გორგარ⁹-იბერის.¹⁰

1964

^{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10} – პრეისტორიული ქართველური ტომები.

მომრეპი

ღრუბლები ღრუბლებს,
როგორც დევები,
ებრძოდნენ ერთურთს ცეცხლის მახვილით.
და ჟიჟივებდნენ ვარსკვლავები,
როგორც ბარტყები,
მკრთალი ცრემლები მთვარემ ითოვა
და მერე გვიან... ცამ
ცისარტყელა
ჩააგდო შუაში, როგორც მანდილი
და „მომრეპი“ გაათითოვა.

1989

დილის პაემანი

ის შემოვიდა ოთახში ფროთხილად,
ჯერ მამლებს აღარ ეყივლათ
დილა.

და დავაპირე ადგომა როცა,
იდგა კართან და თვალით მდადავდა.
მერე...

არ გვექონდა ჩვენ თავი კოცნის
და არც ის გვახსოვს
როდის დაღამდა.

1968

* * *

ბროწეულივით შუბლგაჩეხილი
მზე დასალიერს მიეწურება
და ჩამოწვება ღამის სიმძიმე.

ვარსკვლავები კი,
ცად მოგვიხმობენ
თვალთა ციმციმით.

1989

მოციქულთა წინათგონობა

– მწყემსო,

გეთსიმანიას,

გთხოვთ,

რომ აღარ წახვიდე,

რადგან ცუდს გვიგონობს გული.

მუხლმოყრით,

მოციქულნი –

„იყვნენ იესუსთან და

ზრახვიდეს “. (ოთხ.)

1969

გაზაფხულის მახარობელი

ბუხარი რომ არ გაცივდეს,

თავზე ევლება ცეცხლს –

ალი...

სულ დახსნის ზამთრის ურდულებს:

ცის აივანზე –

მერცხალი,

ერთს როცა ჩაიჟღურტულებს.

1973

სოკოების კრეფა სჭვიას ტყეში

სახეზეა ყველაფერი,
აქ,
ბუნებამ რაც იღონა,
რასაც თქვენი თვალი ხედავს:
სოკო – ფიხსა,
 ჯიმლა, ტრედა,
ღურჯკაბა და წითელკაბა,
 ღრუბელა და ღარიღონა.

1964

მარტონელა მკითხავი

კითხულობს ღამით,

კითხულობს დღისით,

როგორც იტყვიან ჭიაა წიგნის...

მერე როდესაც აივანზე

გაწვება ჩრდილი,

ზამთრის ტოტივით შემოაქვს შიგნით –

წიგნების დასტა

შეჭმული ჩრჩილით.

1997

* * *

რწმნეა დაკარგა მოდგამ ადამის,
თვით ზეციერსაც
 აღარ უხრის თავს.
ოცნებაც გაქრა და გადაგვარდა,
აღარ მიფრინავს ის
 მიმწუხრისას
და არ აჯდება ცის ტატნობზე
მთვარის ლაგვარდანს.*

1969

* ლაგვარდანი – კლდის კიდეზე გადმოშვერილი
გაყინული თოვლი.

გაზაფხულის ჰყვავის ბაღი

მწუხრის ხეზე შემომსხდარებს –
 ურიამული აქვთ წიწკანებს.
გაზაფხულის ჰყვავის ბაღი.
და აპრილი ქსოვს სიმწვანეს
ჭოლის წერილი –
 ყაისნადით.

1975

ჩვენი კოლხეთის დიდო წარსულო

რომ ეფარები ათასწლეულებს,
ვიცი,

და მიტომ ვყვირი: გამოდი!

ჩემი კოლხეთის დიდო წარსულო,
ვითარცა ეს ცა –

ვარსკვლავების კარ-მიდამოთი,
ხარ უშორესი

და უსასრლო...

1976

* * *

გაფრენილ დღეებ აღარ მივტირი,
არ მსურს ტკივილი

გულს დავიფინო.

იმედის ტოტზე დამჯდარს ჩიტვიით,
როდესაც ყოფნა –

ხელებს ამიქნევს,,

არყოფნის ცაზე –

უსასრულოდ უნდა ვიფრინო.

1964

* * *

ქარის თუ ქარიშხლის დაუინებით
და ელვის ცუდით გაცელილი,
აქა-იქ ღრუბლების
დგას ზვინები,
და მეხით გადახნულ ცის
მინდორზე –
ერია ვარსკვლავები,
წითელი სიმინდის მარცვლებივით.

1968

**ფიროსმანი: „მოქეიფე
ყარაჩოღელები“**

ზოგჯერ ცხოვრებას ცივს და
 ამაზრზენს,
 მზის სიყვარული ფარავს ოხერი.
 სახელს დღეები ჟამთა ზღვაში
 დიდხანს არწევდნენ:

ასი წლის მერეც,
 ფიროსმანის ძველ მუშამბაზე
 სუფრას უსხედან შავუღვაშა
 ყარაჩოღელნი
 და ხელთ უჭირავთ სიყვარულით
 სავსე ყანწები.

1970

მთვარის კუნძული

ტყე გადაიკივლა მიკიოტმა,
უცხო ხმა შეიცხადეს
ჭოტებმა.

ცის ზღვაში მთვარის ჩანს კუნძული.
ღამის ხეს ემტვრევა
ტოტები,
ვარსკვლავებით ისეა დახუნძლული.

1968

ჩინელებს და ინდიელებს

ზამთრის თეთრი ყაისნადით

მოქსოვილი მთა და

ვაკე...

ეფინება ბინდი ველებს...

და მე მიკვირს:

თოვლის თეთრი სისპეტაკე.

ტრაურად რად მიაჩნიათ

ჩინელებს და ინდიელებს?!

1983

ვითარც პიროსი

დასაუღეთიდან,

ვითარც პიროსი,

მოვარდა ქარი –

ქვეყნის ამკლები

და ღამის ტოტის შესძლო დარხევა...

შუადამისას ვარსკვლავთ კაკლები –

ადარა ესხა ცის ხეს ნახევრად.

1989

* * *

მთებმა სითეთრე გადაითოვლეს...

ზღვას ქარიშხალმა

გამოხდო სარმა.

ელვამ თეთრ ღრუბლებს შეახოცა

თითები სველი.

ციდან მომავალ ქალწულ წვიმას

უცრად ქარმა,

იღლიაში კვლავ შეუყო ხელი.

1976

ტრობა ფარული

სიყვარულით დამწვარი,
უამს მიარღვევს მხიარულით
და კეთილი გული კი
გაწვდილი აქვს ხელივით.
ზოგს წვავს ტრობა
ფარული,
და ზოგსაც გამხედილი.

1969

ზამთრის ღამე

ეს მერამდენედ ყივის მამალი,
მაგრამ არა და

აღარ თენდება.

აღბათ დემონმა მზე გადამალა.

რადგანაც ცეცხლად

ცას არ ედება.

მარადისობის არის წამალი –

ყოველი დიდი შემოქმედება.

1998

ზღვაო

ღელვის ღემონი ვერ დაგამარცხებს,
ვერ გადაგიმსხვრევს

ქარი ხერხემალს.

და... ვარსკვლავების ოქროს

სავარცხლით

ღამე გივარცხნის ზვირთთა კულულებს
და ზღვაო მთვარე –

მუხლზე გეხვევა.

1987

* * *

შენთვის არასდროს მითქვამს
ერთი ღამეაზი სიტყვა,
რომ უსამანოდ „გეტრფი“.
და არც არასდროს გეტყვი,
ამას,
თვით უნდა მიხვდე.

1984

* * *

პოდიუმზე მიხვრა-მოხერის:
ჩატარება გაკვეთილის,
ლაპარაკი ღირს ამაზე?!
რომ ყველაზე ხარ ღამაზი
და ყველაზე ხარ
კეთილი.

2000

* * *

ღამეულ მინდორზე ეყარა –
ღრუბლების კარვები აშლილი.
მოჭრილი ქარიშხლის ღეროდან,
ხუროზე მიმჯდარი
შაშვივით –
დიღამდე –
ზღვა ღუმელს მღეროდა.

1979

შუა ხორბის სასაფლაო

(ქაღწული დების: ცუცუ და რახილი
ლიფონაუების სსონა)

ეჰა, რამდენი წელი გასულა,
მაგრამ მზისდარი
ორი ასულის
სახელს, ვით წმინდანთ,
კვლავ იხსენებენ,
რადგან ისინი ღვთით შემკობილან,
და მათი მსგავსი ჯერ არ შობილა
ხორგაში...
და იქ განისვენებენ.

1962

* * *

უამს მიმწუხრისას ზღვა
ცინცხალ ზვირთებს,
აღავლენს მადლა
ღვთისადმი ლოცვად.
ღამე ვარსკვლავებს ცის მინდორზე
ბაჯადლოდ დაღვრის.
გამთენიისას თეთრ აფრიან მთვარეს,
ვით ლოცმანს,
აუფეთქდება ფეხთაქვეს მზე,
ვითარცა ნადმი.

1992

აღვაღენს მკვდრებით

მიწად ვიქცევით,

მოსული მიწით,

როგორც იტყვიან,

გვარზე ხტის კვიცი.

მაგრამ დიდი და მაღალი ღმერთი,

ისე კი არა,

ნამდვილად ვიცით,

რომ ერთს,

ათასში აღვაღენს მკვდრებით.

1989

* * *

ქაფის ვერცხლისფერ ჯაჭვით
დაბმული,
ჩუმად აკვნესებს ქარი ქამანჩას.
ზღვისპირ ლოცულობს ვიდაც
ნეტარი.
ჯერ არ მოსულა,
მოვარე არა ჩანს
და ზღვაში იწვის მზის
კელაპტარი.

1986

სულო

ჯოჯოხეთს გამოქცეულო
და სამოთხეში შესულო,
გზები ვინ გაგიჩირადნა?!
რა გემველება შენ,
სულო!
ცოდვის ჭურჭელში ბინადარს.

2002

ბირლანდა და გლიცინია

ფანჯარასთან თავ-პირს იმტვრევს
წვიმა,

 უცვებ ცას მომსკლარი,
შიგ ყვავილებს იცინიან –
თეთრ რაფაზე ჩამომსხდარი:
გირლანდა¹ და
 გლიცინია.²

1971

¹ გირლანდა (იტალ.) – ერთმანეთს ჯაჭვივით ჩაწნული ყვავილი.

² გლიცინია (ბერძ.) – ხვიარა მცენარე, ცის ვაზი.

პელიოსის რაშის ჭიხვინს

ცას როდესაც შეაწყდება

მკერდზე მნათთა

ოქროს დილი.

მე, აქ მოსვლით ჭურჭელს თიხის,

მესმის...

ვისმენ სისხამ დილით –

პელიოსის რაშის ჭიხვინს.

1988

მეგალითები

ნაგები და ნაშენები –
ზვირთთა შავი მეგალითით¹
ზღვები,
გახლვათ ბინა ქარის:
სავსე ბადახშ-მარგალიტით,
აქატით და
მინანქრით.

1984

¹ მეგალითი (ბერძ.) უზარმაზარი ქვებისაგან აღმართული ნაგებობა. (აკლდამა) სამლოცველო.

შენი სახელი

უკვდავების „მნახველნი“
და პარნასზე „წვეულნი“,
ქართულ სიტყვის გენიას,
ო, როგორ ეღლაბუცენ...
მაგრამ შენი სახელი,
ვითარც დაამშვენებდა –
ახალ ათასწლეულის
პოეზიის თავფურცელს.

2001

* * *

ქრისტეს სისხლი...

კვნესა...

ოხვრა...

და ცრემლები ახლავს ობლის –

სახარებას მარკოზის და

იოვანე მახარობლის.

1962

იუდას ამბორი

უამს ამბავი მიაქვს ტივად –

იმ მთისა და

ამ გორის.

ოცი საუკუნის მერეც,

ვითარც ქრისტეს ისევ მტკივა

მე, იუდას ამბორი.

1960

* * *

ჩემი ზღაპრული კოლხეთის –
ციტაა გადახურული...

არც ღარი უნდა,

არც ხაზი,

ვით მეგრელი და გურული,

რომ ქართველია აფხაზი.

1993

* * *

რაც მიწისაა რჩება მიწაზე –
ხორცი და ძვალი,

სხვა არაფერი.

სული კი ცისკენ იღტვის ციური.

და ჩვენ ვუყურებთ,

როგორ იცვლება,

ამქვეყნიური,

იმქვეყნიურით.

1997

ქარონი

მოულოდნელად მოგვადგება
კარზე ქარონი,*
და მოგვაყენებს ნავს თუ ბაიდას,
ჩემო ღურჯთვალა იასამანო.
რაა ცხოვრება,
მხოლოდ ერთი მოსმა ნიჩაბის,
ერთი ძახილი:
ჰა, და ჰაიდა!
მერე გზა გრძელი,
უსასრულო და უსამანო...

1960

* ქარონი – მიწისქვეშეთის მენავე, რომელსაც მდინარე სტიქსზე გადაყავს მიცვალებულთა სულები.

* * *

ციდან ამაყად გადმომზირალი,
ყოვლის მეუფე – არის განგება,
მის ჩრდილში ვეძებ მე თავ –
მისაფარს.

და... ზეციური ესე ჰანგები –
მე შემეიქმნია
არაფრისაგან.

1974

ც ა არის მხოლოდ მარადიული

არარაობის გზებით მოსული,

ყოფნა-არყოფნა

და პატიება,

ვით არსთა სული ცისკენ იურვის,

არც მიწა,

არც ზღვა,

აღარც მთიები,

ც ა არის მხოლოდ მარადიული.

1984

გულს უწუხებს სიცხე თბილისს

საცალფეხო ბილიკებით –
კოჯრის სიო ჩამოივლის
და ვერ გავა ხიდზე
ბეწვის.

გულს უწუხებს სიცხე თბილისს,
მთაწმინდას კი შუბლი
ეწვის.

1993

* * *

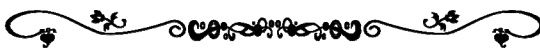
ცას გამყივარი თოვლის ღუმილი
და მწოლიარე მთები –

ორსული;

შიში, სამარე და მიტოვება,
მარადისობის ციდან მოსული –
სსოვნის მზეებით

დაითოვება.

1987

საღამური და ლარჯემი

კოლხური ცით მოფრენილი
და ათასი ხმის დამჭერი,
გულში ინთებს მოიარებს:
საღამური და ლარჯემი,
ჩონგური და სოინარი.

1978

* * *

მზისა და მთვარის შავ-თეთრი პინა,
დღესა და ღამეს წონის

და წონის,

ისე, ვით ათასწლეულთა წინათ.

და ეს ცხოვრება ყოფილა

თურმე:

შიშის...

დაკრგვის...

არაფრის პოვნის.

1988

* * *

ღრუბლებმა წვიმების ჩიხახვი
დაცალეს,

არ ჰქონდა სხვა,

მეტი არჩივი,

რადგანაც ელვა საკმეველს უკმევდა.

ზეცამ მერე ძლივს გამოაჩინა –

ვარსკვლავებით ტატურებული

გულ-მკერდი.

1981

* * *

ელვის ოქროს სიმებიანს –
მთვარე მოჰგავს აფხიარცას,
კოლხურ ღამის ნაშობი.

და,

ზღვისკარად ნაწვიმარ ცას –
ვარსკვლავები აშრობენ.

1974

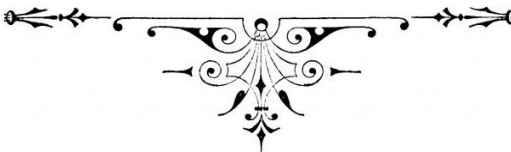
* * *

ჩემს ყოფნაში კი ბევრჯერ,
იჩქითად,
არყოფნამ ჩუმად შემოიჭყიტა,
მაგრამ რომ მნახა,
ლექსს ვწერდი და...

აღარ მეცაღა.

მწუხრის კარები მიიხურა და,
მზეს გაედევნა და
გამეცაღა.

2003

ამოყავთ მთვარე საკეისროთი

სიჩუმეს თავი არ დაანებეს
დრუბლებმა,
ადრე მესს რომ ისროდნენ,
ახლა მეგზურად ახლავთ ქარები.
მუცელს უჭრიან ფეხშიმე ცას
ელვის დანებით,
ამოყავთ მთვარე საკეისროთი
და დილამდე დაატარებენ...

1969

* * *

ღელვამ ზღვის ფსკერზე დაბუდეულმა,
ნაპირზე შური ბევრჯერ იძია,
ელაპარაკა ენით ბურგენილით.
ქარიშხალს ჯერ არ გაუღვიძია,
ზღვას გვერდზე უწევს
ისევ გულგრილად.

1963

* * *

აღბათ ჯვარზე გაგაკრავენ
და მით უფრო გალადღები...
შემოსილი სხივთა მარჯნით –
ქრისტესავით ამაღლდები
და დაჯდები –
უფლის მარჯვნივ.

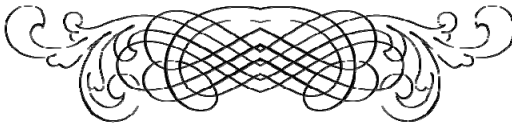
1998

ჩემი ფიქრები

მზით შემოსილი ჩემი ფიქრები,
არ იკარებენ დილის
ცივ ნიაგს,
და კლდიდან-კლდეზე ხტიან არჩვებად...
ამ ციცქნა ლექსებს
დრო ისე მიაქვთ,
სიკვდილისათვის წამიც
არ მრჩება.

2004

* * *

იღორს შორიდან ვუცქერი
და ოხვრა მესმის გეგუთის,
ერთ გაფრენაზე ისრის,
მე,
რა სამოთხე მეკუთვნის,
ჯოჯოხეთის ვარ ღირსი.

1993

ოთხი დრო

ვით ადამიანს,
ოთხი დრო აქვს თვითონ
ბუნებას:

გაზაფხული,
ზაფხული,

შემოდგომა და ზამთარი:
ბავშვობა,

ყრმობა,
სიჭაბუკე და სიბერე.

ვიფრენთ და ვიცეკვებთ,
ვიტირებთ, ვიმღერებთ
და... ცხოვრებასაც ვამთავრებთ.

2007

ლოდი

ცხოვრება თურმე ლოდი ყოფილა,
რომელსაც ბნელში –

სადღაც მივართმევთ.

აქეთ დიდი ბრძოლა, სანამ ინათებს:

მზესა და მოვარეს –

ბებერ გიგანტებს

და დღე და ღამეს – ძველ გოლიათებს.

2006

* * *

ჩემს სიგრძე სანთელსაც ავუნთებ
ზეციერს...

და ზღვასაც გავცურავ,
მის ნაფეხურებსაც ვემთხვევი...
და შევთხოვ, რომ მომკლას
კაცურად,

კერძი არ გამხადოს –
შემთხვევის.

2006

* * *

წუთისოფელში წუთით მოსულებს,
გამჩენის მიერ მოცემულ ფიცით,
ცხოვრება ჩვენი,

ჩვენვე გვებარა.

სიცოცხლის ყველა კუნჭული ვიცით,
სიკვდილის არა,

გაგებება რა.

2005

* * *

ცად როდესაც ავმადლდები,
(ამას ისევ გეჩემები.)
მტრები შურის ბანგს დალევენ.
შენ კი ერთხელ გეჩვენები,
ვითარც ქრისტე
მაგდალენელს.

2004

ოსკო ფარსმან ქველი

სამყარო ჩანდა ციხე-გოჯიდან,

შორს გავარდნოდა

სახელი ეგრისს.

მაგრამ, როს ქართლის ხელმწიფე

ფარსმანს,¹

რომში, ღვთის² ველზე დაუდგეს ძეგლი,

წამს ქართველების

იმატა ფასმა.

1964

¹ ფარსმან II-მ ქველი (II ს.).

² ღვთის – იგულისხმება მარსის ველი.

პილიგრიმიზით

როცა ბუხართან ჩემს წიგნს
გადაშლი,

აღს დაინახავ,

როგორც ღადარში.

და ივლი მერე უდაბნოში

გზა დაკარგულ პილიგრიმივით

ლოცვით დაღლილი

და სახეზე უფლის ღიმილით.

1997

300 ბრძანა ბრძენმა არაბმა

ჩვენი სიცოცხლის შლეგი მდინარე
მიჰქრის...

და განა მიიმდოვრება.

და ვითარც ბრძანა ბრძენმა არაბმა:

– ამქვეყნად მოსვლა და ცხოვრება,

არა ღირს ამდნე დავიდარაბად.

2001

ოჯალუშო

უფლის ხეა და ცისკენ მიიღტვის,
ვერსად იხილოთ

სხვა ამნაირი,

თუნდაც განლიოთ საუკუნენი.

ჩემს ოჯალეშთან რა „რაინის“

ღვინის გინდ გემო,

გინდა სურნელი.

1988

მართალი კაცი

თუნდ ზღვის გადაღმა,
ვინმეს თუ უჭირს,
არ ეკარება შენს პირს ღიმილი.
შენ ხარ მართალი კაცი –
ლომგული:
რომ სხვათა ჭირი და სიმძიმეილი,
შენს მართალ გულზე გყავს
გამობმული.

2004

ბრწყინავს ვარსკვლავი

ეჰა,
რამდენი წელი გასულა,
ხსოვნა კი მაინც მიაღრვევს
 უკუნს –
 იქ,
სად ბავშვობის ბრწყინავს ვარსკვლავი
და...
მიპარვისთვის რომ ცემა ძუკუმ,
იმ კოჭლი ძარლის მესმის
 წკავწკავი.

1997

შემოდგომა კოლხეთში

ეზოს კუთხეში ბაღჩა-ბაღს
გულმკერდი გაუღვლია,
თითქოს და ფარულ ომშია:
პირახეული ყურამდე –
მეგრული „ჩაფლა“ ღვევია;
სიყვითლით დაავადებული
ის კი,
კოლხური კომშია.

1964

ადმოსდება მზე ქალწული

ჩაუმქრალი შარავანდით

ადმოსდება მზე –

ქალწული

და ოქროს მხრებს ცად აწურავს.

მერე ბნელში ღამენათევს

სამყაროს –

კვლავ მოჰვენს ნათელს.

1989

ჩემი ბავშვობა

ქალაქის არა,

სოფლის ნაშობი,

რომელიც ძაკას შუკას ებარა.

ზოგჯერ სიზმარში შემოირბენს

ჩემი ბავშვობა,

თითქოს და დედას გამოეპარა.

1988

ღაკით აღმაშენებელს

მეუფეო! –

შენს წინაპრებს:

არც ქუჯის¹ და

არც ადრეკის,²

ყოვლის მმუსვრელ მტრის წინაშე,

არ უგლიან ქედ-დადრეკით.

და შენც მომხდურს

სისხლში ბანდი.

მით განახუნენ საქართველოს

კარიბჭენი,

ნიკოფსიით – დარუბანდის.

1963

¹ ქუჯი – ვერისის ერისთავი (IV ს. ჩვ. წ. აღ.)

² ადრეკი – (იგივე შირდატი) ქართლის მეფე (I ს.).

* * *

კომეტები თავს იკლავენ...
და ჭრიალებს ღამის კარი...
ჩანან მთები ბეჭებ მსხვილი.
სძინავს მიწას...
და ცას მოვარე,
ცხვირზე აზის მეჭეჭივით.

1962

სძილა და ქარიბდა

ბარები და წერაქვები,
საფლავის თხრას ვერ
უდიან,
სამყარო გადარიბდა.
რადღუნ ყოფნა ბერმუდია,
სკილაა და
ქარიბდა.

2001

* * *

მაინც სხვა არის ღტოლვა
ზეცისკენ,
ცათამბჯენ კოსკებს ორცა ავიგებთ,
მერე სიკვდილზე ფიქრებს
ვუნდებით.
ჩვენ მკვდართ ღუმელს
ველარ გავიგებთ,
სანამ თვითონვე არ დავდუმდებით.

2004

* * *

როცა მესმა ჩაირბინა
და როს ელვამ ცას უბწკინა,
 ღრუბლები შეიშალნენ...
ერთადერთი ვარსკვლავი კი –
ცას უბრწყინავს,
 ვით სამკერდე ნიშანი.

1964

* * *

გაყინულ თოვლში –
გატეხილ ბოთლის,
ყრია ნასხვრევები
მაჭრიანი.
ნიჩაბით ფხეკს ვიღაც,
სმაა ისეთი,
თითქოსდა ღოთი
კბილებს აღრჭიალებს.

1965

* * *

მთვარე მიჭირავს პერისკოპივით,
და... უამთა დიდი ჩანს
ოკეანე –
ასწლეულებით ჩაღეწილი
და ჩახერგილი.
გადავიწყდება მეფობს თავხედი.
ხსოვნა კი მაინც თავს
ამოყოფს აისბერგივით,
კოლხეთის დიდი წარსულისკენ
რომ მიმახედოს.

1966

რუსთაველის ავენიუ

რესტორნებსი ყაყანია,
სიყვარულით მთვრალები კი,
აღნებიან ერთურტს ფიცად,
ტხოულობენ კვლავ მენიუსს.
და – ჭადრების ჯარი იცავს,
რუსთაველის ავენიუსს.*

1984

* ავენიუ (ფარნგ.) – პროსპექტი.

წიგნი: „კოლხური უსალმუნები“,

(ტომი მეორე)

აჰა, ნაყოფი –

მზესავით რომ ამოთავთავდა,

ხოლო მიმწუხრმა შეაყარა

ვარსკვლავები –

ცას მარცვლებივით.

„ – მე ვარ პოეტი!“ – თქვი და, გათავდა!

სიკვდილის გარდა სიტყვას

ვერვინ შეგაცვლევინებს.

2006

* * *

მზე ღამესა და ათასწლეულებს,
ისევ მიარღვევს

გილგამეშივით.

მთიები სივრცის კარებს აღებენ.

მთვარე შორეულ ციო

გალესილი,

სევდას ქსოვს სხივთა ყაისნალებით.

1976

* * *

ღამეული დღეები,
შენ კვლავ უნდა აღამპრო,
(აღარ უნდა შეგაკროს
მოშურნეთა უარმა.)
ისე, როგორც აღან პომ.¹
ანდა ვით ელურმა.²

1971

¹ ედგარ აღან პო – ფრანგი პოეტი.

² პოლ ელური – ფრანგი პოეტი.

* * *

გიჰყრია მთვარის კითარა
და ღამის იქით იურვი...
ნებით უფლის და განგების,
ვითა მანანა ციური,
გცვივა –
მზიური ჰანგები.

1993

მივალ დევებთან საომრად

ღამეს ვჭრი მთვარის ნაჯახით
და მთებს ერთმანეთს
ვაჯახებ:

ჩემში უღვეი ჯანი ძევს.
მალე მიწასთან ცა მოვა.
და ვითარც დარეჯანის ძე
მივალ დევებთან საომრად.

1974

* * *

ისე, ვით მიწისქვეშა დინება,
ვნება,
ვითომცა თავს იმძინარებს,
მაგრამ მე ვიცი ახალგაზრდა
წყვილთა გულისთქმა,
ო, როგორ მოჰგავს –
ბორგვას მდინარის
და აღიდებას გაზაფხულისას.

1981

ახალი მთვარე

არ ჩანს,

მაგრამ მათ იციან,

ღამის მიღმა,

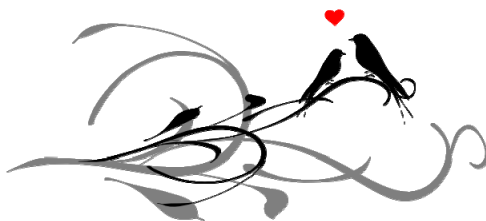
ბნელ – წკვარამში

მზე, რომ თვალებს აფახულებს...

და კოცნიან ვარსკვლავები

ახალ მთვარის – ნაფეხურებს.

1972

წარსულის ეძო

ნერონის¹ და არც სელევკიდების²
სპა,
ცეცხლს ცაზე რომ დროშად
კიდებდა
და არც ატილას ზვაგი – ჰუნეთა.
აღარც ნოე და აღარც ქარონი,
არამედ წარღვნას გამოქცეულ
საუკუნეთა –
აღვიძებს ღამეს ფლოქეთა თქარუნი.
1980

¹ ნერონი – რომის იმპერატორი (37-68 წწ.).

² სელევკიდების სახელმწიფო დინასტია (312-64 ძვ. წ. აღ.) დააფუძნა სელევკე I ნიკატორმა (აღ. მაკედონელის მხედართმთავარი).

სული კოლხური

დღე ერთია და კარებს წარსულის,
ათჯერ კი არა,

ასჯერ მოვსურავ,

მის სიდიადეს აღარ ვნებდები,

მაინც ცოცხლდება

და შემოდის სული კოლხური

ჩემში მითების

და

ლეგენდების

1968

ეჭა, უსერა

წიგნები არა,

აჭა,

ესერა,

შენი ლექსებით სავსე ბედლები

და ტაროები –

ოქროს ბწკარები,

რომლეთაც მუხლი აღარ ედლებათ

და სამოთხისკენ

მიწანწკარებენ...

1988

* * *

მამის საფლავთან ბლახს,

ცრემლად კიდია ნამი...

რაც მე,

საკმეველს ვუკმევ –

სსოვნას მოხუცი მამის,

ოცი წელია უკვე.

1985

უფესურა

სკვიასთან და კოდორესთან
წყალს რომ მიაქვს
ნება-ნება,
ეს ფოთლები რუს ეხურა,
თებერვალი ზამთარს ყვება,
ფესმოკლე, ვით უფესურა.*

1987

* უფესურა – გადამფრენი ფრინველი.

პეპელა

რომ დაფარვატებს სასაფლაოზე
ფრთებს ხან დაკეცავს

და ხანაც გაშლის –

ჩუმად და

მორცხვად –

პეპელაა თუ სული არის

უმანკო ბავშვის,

რომელიც გუშინ აქ დატოვეს

პატარა ბორცვთან.

1994

ლუფთერ კუდავა

სიყვარულის ხის მაღალ ტოტიდან
მოკრიფა სიტყვის

მწვანე ნეკერი,

იმ დალოცვილმა ლუფთერ კუდავამ,
მერე ცას არა,

ლექსის კალთას

გამოეკერა

და ამით თავი გაიუკვდავა.

1989

წვიმები

ტირილით მივლენ ზღვასთან წვიმები
სველი ქარები,

ხელკავეზით მიაცილებენ.

ზამთარია და წყალი ცვიან.

საწყალ წვიმებს კი
ყინულებზე ფეხი უსხლტებათ
და ქარაფიდან წყალში ცვიან.

1989

* * *

გადაუქროლებს ათასწლეულებს,
ვითარც მიმინო ან

კაპოეტი.

ჰკითხეთ ქალბატონ თამარ დაუშვილს,
რომ ქვეყანაზე დიდი პოეტის
სულს,

ფრენას ვერსად,

ვერვინ დაუშლის.

1989

ორბეთის ღამე

სიმყუდროვეში –
ჩქამზე ალგეთის,
შეიშმუნება ძილში ორბეთი,
და ხმა გაკრთება სადღაც
ტყიურის,
ვით განთიადის წინამორბედი,
ანდა ჰანგები უვერტიურის.*

1969

* უვერტიურა (ფრანგ.) – ოპერის, ბალეტის და სხვა საორკესტრო შესავალი.

ოლოლი ოლოლს

ღამის ტოტებზე ღამენათევარი,
და მზის ფეხის ხმაზე ანაფრენი,
სადღაც ეძახის ოლოლი

ოლოლს:

სიყვარულია,

სხვა არაფერი

ყოფნა,

არყოფნის თავი და

ბოლო.

1996

იდეალისტი

დაბადებიდან გამოყვა შიში
უფლის და...

ამას ყველგან ავლენდა,
მუდამ ბაძავდა ბრძენ იდეალისტს.
და ლოცვად ცაში სულს
აღაველენდა,

ეშმების ცხვირწინ
მუშტის ტრიალით.

1988

* * *

აჰა, ნოსტე
და იკორთაც,
აღარა ჩანს სააკაძე,
მტრის ცხენს და კაცს შუა
რომ ჭრიდა.
ძილ-ბურანში ბორგავს ქართლი
და ამოაქვს
ცას სინათლე –
მთვარის ჭიდან.

1982

ეიფელთან

ეიფელთან მელანდება:
ისლით დახურული ფაცხა
და მეგრული ხერკე,
ჭური,
შუაკერა და ცეცხლის სვეტი.
გურულების კრიმანჭული
და სეანური პირუეტი.*

* პირუეტი (ფარნგ.) – ცეკვაში ცალი ფეხის თითის წვერებზე სრული შემოტრიალება.

მარადისობა

მზე რომ მზე არის,
მის სახესაც ვხედავთ
გაცრეცილს,
უნაოჭდება მთავრის ნაკეთები.
ერთადერთია მარადისობა,
რომელსაც რაა,
ერთი ნამცეციც,
არ ემატება და არც აკლდება.

1986

✠

* * *

მზე ჩავიდა და სასაფლაოზე
მეუფობს მწუხრი...

და ვფიქრობ ახლა:
სშირი მისვლით ხომ არ შევაწუხე
ჩემი ძმს სული,
თავთან დარგული ვარდი
რომ გახმა?

1993

ყოვნა, არყოვნა

მირიადობით მკედრები...

ცოცხლები...

ორივესა ჰყავს თავის სამყოფი, –

ჩაიხურჩულა მზემ კმაყოფილმა:

ეს იმიტომ რომ ყოვნა,

არყოვნა,

თურმე ღვიძლი ძმები ყოფილან.

1996

* * *

ღმერთი თავის წილს ყველას
არგუნებს:

ღირსეულ პატრონს
რომ უერთგულოს –
ჰეფესტოს ჯაჭვი ლოკით გაწყვიტოს,
ეს ამირანის ყურშას
რგებია...

სძინავს ბუნებას...

და ვარსკვლავები,
ღამის ფხიზელი გუშაგებია.

2004

* * *

ყველანი სიკვდილის შვილებია:

ქრისტაინი თუ

მადიარი,

ზოგისთვის სიკვდილი გვიანი,

(უფრო სწორედ კი მაღლი არი!!!)

მაგრამ საცოდაობაა

ადრიანი.

2004

* * *

ესეც პოეტის ბედი იქნება,

იქნებ იქუხოს,

იქნება გაწვიმდეს!

ვერ შეაშინებს ღრუბლების სისქე.

შოთას პროსპექტით

და გზით მთაწმინდის –

ის ამაღლდება

შორეულ ცისკენ.

2003

* * *

თავს დაბრუნავდნენ ცეცხლის
მახვილით –

 შავი ღრუბლები,
როგორც წარმართნი,
შორს ჩანდა მთვარე, ვით პატიება.
როდესაც მოკვდავთ
 ღმერთი წავგართვეს,
მაშინ ლოცვები გაიფანტნენ ცაში
 მთიებად.

1963

* * *

ლეგენდებიდან ისმის კვილი,
ეს ალბათ,

ზევისი ჰერას ამწარებს,
რადგან არავის არ ეშინია.

დამე კისერზე გამოაბა

ელვის ბაწარი

მთვარეს და მიყავს ღრუბელ –
ღრუბელ

როგორც ფინია.

1998

* * *

(ვარიანტი)

ფერიასავით დაღლილს აღერსით –
ქვიშაზე მზინარ

სველ სანაპიროს,
როდესაც ქარი ეამბორა,
როგორც იუდა.

კვლავ გაიოცა თეთრად აპრილმა,
ზღვა აღელდა
და ანერვიულდა.

1963

ერთ ნაბიჯზე არის სამოთხე

ერთდროს წყალობდათ მადლი აღაპის,
მსურველთ ფესვების

შენის ამომთხრელთ,

მაგრამ, შენ უამთა უსამანო

ზღვა გადალახე

და, აი,

ახლა ერთ ნაბიჯზე

არის სამოთხე,

სადაც ბიბინებს უკდავების

მწვანე ბალახი.

1986

პრეისტორიის დიადი გზები

სივრცეს აურჯოლებს ყივილი ორბის
და...

კავკასიის მაღალი მთები
დაფარულია ლეგენდების

ნისლით და ბინდით.

პრეისტორიის დიადი გზები,
რომში კი არა,

კოლხეთში მიდის.

1971

მეფე ვახტანგ გორგასალი

აღმოსაველეთ-დასაველეთით,
განაგებდა დიდ ქვეყანას,
მეფე ვახტანგ გორგასალი.
მტრის თავები –
ძირს ეყარა,
შემოდგომის გოგრასავით.

1974

* * *

შენ არ უშვიხარ ქალწულ
მარიამს
მზის ჩასახული ნაყოფისაგან.
არა,
დედ-მამის ოხერისგან იშვი
და მათ თვალებში ედგათ
სიკვდილამდე,
შვილის გაჩენის სიხარული,
სიტკობ და
შიში.

1972

* * *

ელვის ჯვარი როდესაც,
სივრცემ გადაისახა,
გზაც გამოჩნდა
გოლგოთის.
და... აივსო ცის ხახა –
ვარსკვლავების ოქროთი.

1974

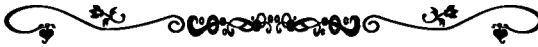

* * *

თუ ჩემს ლექსს ძველი ქურთუკი
მოსავს
და გაცვეთილი აცვია ხამლი,
ნუ გეგონება მეორე მოსვლა,
ანუ ჩამქრალი ვულკანის კვამლი.
არა!

ესტუმრა ხორგას და
თორსას,
რომ მოესმინა ყივილი მამლის.

2001

* * *

ზოგ პოეტს,
ვიცი თუ რა აბრაზებს:
დაკეტილია ოცნების ცის
ღურჯი დარბაზი,
სადაც მან ერთი ღამე რაა,
ვერ გაათია.
რომ მისი სახე არ „ახატია“ –
სიშორეს მიკრულ
მთვარის აბრაზე.

1990

ტახტი და სკიპტრა

მეფე გიორგიმ¹

და ბაგრატმა² მეფემ – ტიტანმა,

მიატოვა ზღვა და გუდავა

და მტერთა ჩვენთა მოსგუდავად

ტახტი და სკიპტრა

ქუთაისში გადაიტანა.

1993

¹ მეფე გიორგი პირველი – ვერის-აფხაზეთის მეფე (861-868 წწ.).

² ბაგრატ მესამე ბაგრატიონი – ვერის-აფხაზეთის მეფე (მეფე აფხაზთა, ქართველთა, რანთა და კახთა (978-1010 წწ.).

* * *

იყურება –
მეცხრე ცის იქიდან,
ძმაკაცურ ქებას და
დიდებას ნაჩვევი.
თუმცა მისი ვეება წიგნიდან
არ იკითხება არაფერი,
გარდა სარჩევის!

2003

შენი ძეგლი

(ვარიანტი)

მერეს და წარღვნას გადარჩენილი
ეს ქვეყანაა –

ოცნებების ზღვა ოაზისთა,
სადაც უფალი უნდა ოქროს
ცვარს აპკურებდეს.

შენი ძეგლი კი –

მზის სვეტივით
იდგეს ფაზისთან
და აიეტის ზღაპრულ კოლხეთს
გადაჰყურებდეს.

2001

* * *

არდავიწყების მზით შემოსილი –
მესმის დავითის მე
„ფსალმუნები“.

და ელვა მახვილს ლესავს
ქარებთან.

ზღვა, ვით მიჯნური მესალბუნება,
მოსული ჩემთან –
შესაყვარებლად.

1976

ყებური და ტაბაკი

მამა მუდამ თამადობდა,

იჯდა, ვით ათაბაგი.

(ამშვენებდა „ქუნას“ ლარჭა)

და წინ ედგა, როგორც ხარჭა,

ყებური¹ და

ტაბაკი.²

1971

¹ ყებური (მეგრ.) სუა კერა.

² ტაბაკი (მეგრ.) დაბალი, ოთხფეხა გრძელი მაგიდა.

ისევ აღდგომის კუნძულზე

ღელავს წყნარი ოკეანე –

ვხარობ –

გზას რომ მილამპრებენ,

ასევე თან ვსკდები გულზე,

როს აღდგომის კუნძულებზე,

ჩემი დიდი წინაპრების –

კოლხთა ქანდაკებებს

ვუმზერ.

1983

ჰელიოსის ძის კოლხეთში

წინაპართა ძელებით ნათეს –
ჰელიოსის ძის კოლხეთში
ვერ დაუვლის მტერი
„ხორუმს“,
თუმც სურს,
იგი,
რომ გახადოს –
ნაოხვამუ,¹
ნაოხორუ.²

1977

¹ნაოხვამუ – (მეგრ.) ყოფილი სახაფლაო.

²ნაოხორუ – (მეგრ.) ნასახლარი.

* * *

ცა – ქართული,
მზე – ქართული
მთვარე –
ჩოხა აკვალთული,
მოწყენილი იხედება.
მოქათქათე ღრუბლებმა კი
გადაუფრინეს ღიხს –
გედებად.

1966

* * *

ჯერჯერობით ხახა მშრალი,

შორს სიკვიდილი

ჩანს უძღები.

ველარ აცხობს ის ობლის კვერს.

და...

ბერდელა მიუძღვება –

თანატოლებს

იმ სოფლისკენ.

1974

* * *

შენ სულ სხვა ხარ –
მზის მთესავი...
და არა ის...
ხელუკუღმა,
დარდი კედელს შეაყარო.
შენ მზად ხარ ქრისტესავით,
მოყვასს მტერი შეაყვარო.

1993

* * *

ფერს კარგავენ მოციმციმე
ვარსკვლავები,
რადგან ისმის მომავალი
მზის ქუხილი –
ოქროს ეტლით მოჰყავს დილა.
ცას კი მთვარე,
ხელთ უჭირავს ჩიბუხივით
და დაეძებს შიგ ჩასატენ
დრუბლის ფთილას.

1969

* * *

ამ –

მეოცე საუკუნეს,
მწუხარ პირს ვერ უხსნის დანა,
რადგან დიდი მეთერთმეტის –
ოქროვანი ახსოვს ხანა,
როცა ქართველთ

გულს უთბობდა –
ჭყონდიდის და დავით მეფის
სიბრძნის ჩხანა.*

1988

* ჩხანა – (მეგრ.) მზიანი დღე.

* * *

ჩაუხერგავს ეშმას გზები,
შენი ხსნა და საესავი –
ცას კიღია ელვის ყულვი.

ადე!

ჩამოიხრჩვე თავი,

ესეც ნება არის უფლის.

1999

ტაოხის და ჰენეოხის

(ვარიანტი)

ათასწლეულების მერეც,

სადაც ერთვის მტკვარს

არაგვი,

მწარე სევდა ნარევ ოხვრით:

მესმის ჩუმი ლაპარაკი –

ტაოხის¹ და

ჰენიოხის.²

1992

^{1,2} – ქართველთა ტომები.

უფალი

თავისი ხელით შექმნილ სამყაროს
არ სურს წყვედიადის სისხლი
ღებავდეს.

(მარადისობა მით გაინადდა.)

ღღე,

ღამე არის, მაგრამ უფალი,
გათენებიდან –

დაღამებამდე,
დაატარებს მზეს, ვით ჩირაღდანს.

1969

* * *

მთები როცა გაიხდიან
თოვლის ნაბდებს
და ქედები ჩაიცივამენ
მწვანე პერანგს.
მსურს ვეწვიო ან ლებარდეს
ან ბახმაროს.
თავი უნდა დავანებო
ლექსის წერას,
და ამით მსურს,
ჩემი მტრები გავახარო.

1999

ხეთებს, ურარტუს და მანას

ზვირთებს აღუვლენდა ლოცვად –
მუხლმოყრლი პონტო,¹

არმაზს,²

ასე გადიოდა წანა.³

და კოლხეთი წინ უძლოდა:

ხეთებს,⁴

ურარტუს⁵ და მანას.⁶

1970

¹ პონტო – შავი ზღვა.

² არმაზი – მთვარის ღვთაება.

³ წანა (მეგრ.) წელი.

^{4,5,6} – სამეფოები (VI ძვ. წ. აღ.).

* * *

ჩემს ეზოს წინ ხობის წყალი,
მასრასავით არღვევს

დამბას.

მიაბოლებს კოლხურ თუთუნს
და ქალებზე ყვება

ამბავს,

ჟ. ბაგრატა ჩუთზე ჩუთუ.*

1966

* ჩუთუ (მეგრ.) – ცემდანი.

ბესარიონ ქებურია

გეას¹ შვილი ვარ და მიყვარს მიწა,

ცა – ჩემთვის მშობლიური

ყებურია,²

სადაც ვარსკვლავების ნაკვერჩხლებით

ვთბებით და...

სიმაღლით ვერ ვთვრები –

ამბობდა ბესარიონ ქებურია.³

1959

¹ გეა – მიწის ქალღმერთი.

² ყებური (მეგრ.) კერია.

³ ბესარიონ ქებურია – პირველი ქართველი მფრინავი.

* * *

დარდი აღარ ეკარება
ჩემი გულის საფირონს,
ღია არის კარები,
მუდამ შენ მეყვარები –
„სქანი გოლუაფირო“.*

1960

* შენ შემოგველე (მეგრ.).

სამყაროს ისტორია

თუნდაც ზღვაზე გასღონ ხიდი,
ბაბილონის სხვა გოდოლი
აშენონ...

მაინც ვიტყვი: მზის ტოლია,
რომ სამყაროს ისტორია,
(ვით მზე...) ბრუნავს
ძველ კოლხეთის გარშემო.

1963

ზღვა ღამით

ასე მგონია,

ამის მსგავსი კდივე სხვადაა,
თვალები ვეღარ ანსხვავებენ:

თითქოს ზღვა – ცაა,
ისე ციმციმებენ ვარსკვლავები.

1968

* * *

მზის ცეცხლისგან ქერქ დამწვარი
ვარსკვლავები –

ღამის ფესვებია,

მიტომ აუდის კუმა.*

შენი –

მეტაფიზიკური ლექსებია,

მიტომ არიან ჩუმად.

1977

* კუმა (მეგრ.) – კვამლი.

* * *

ვითარც მტკვარი და ენგური
მოდის და აღარ

ილევა,

ამ ტიალ უამთა სრბოლაში:

„წინ წყარო“,

„რერო“,

„ლილეო“,

მზედ რომ აღმოხდა
გონაშვილს!

1997

კოლხური მაჰატმა

მირიადი ხატებით,
მზეა მისი პროფილი,
ვინაც ზეცა მთიებით
დაწერა და

დახატა.

მანვე გადმოიყვანა ჩემში

პირველყოფილი –

ათას ზღვაში ნარწვევი –

ეს კოლხური „მაჰატმა“.*

1968

* მაჰატმა – (სანსკრ.) მსოფლიო სული ინდურ მითოლოგიაში

* * *

ცის უდაბნოში ნახეტები
ბედუნივით,
დასაღიერში მზე როცა ჩავა.
ამ წუთისოფელს –
ღამე წერს შავად,
ღღე კი ათეთრებს.

1982

ქ ა შ უ ე თ ი

დღე ძალ-ღონე მიღეული,
ეთხოვება მთებს და
ბორცვებს
და კვლავ ჩადის ქვესკენლს ბინდად.
ღურჯურთა გაშლილ
ანგელოზებს –
ჩამოფრენა უნდათ ტაძრის
ფრესკებიდან.

1969

ღრო

მოვა ღრო და გაგაქვავებს,
გაქცევს ლოდად
და შავ ქვად.

მანამდე,
თუ გაქვს საფქვაუი,
ვეადე.

უფლის წისქვილზე
ვაუასებურად დაფქვა.

1966

* * *

შეწყდა შეცხადება
თოლიების,
და ზღვისკარად ყრუდ შებინდლა.
სადღაც,
მთვარის უკან ბნელა.
ღამეს, ვით შაშვს, დრუბლებიდან,
კვლავ გამოაქვს
ვარსკვლავების
კურკანტელა.

1964

* * *

ჰელიოსი გიხმობს და

ცისიერი

ცისაკენ –

დღე-ნიადაგ იურვი.

ჰოი,

როგორ გიზიდავს,

არყოფნა კოსმიური.

2004

* * *

შემოდგომის მწუხრია,
ისმის ჩიტთა ჟღერტული;
ჯარგვალში, ვით მიჯნური,
ერთურთს შესციცინებენ
„არგუნი¹ დო ბურჭული².“

1960

^{1,2} – ნაჯახი დ ცული (მეგრ.).

* * *

ცელი უჭირავს თუ ორღესული,
ერთ მშვენიერ დღეს

უნდა შევიპყრო

და იარაღი უნდა ავეარო.

მართლაც და რაა,

შიშით სიკვდილის.

ზოგჯერ მზეც როა, სულ ფერმიხდილი
და რომ კანკალებს

მთელი სამყარო.

1998

* * *

სობის პირას,
ახლოს ყუღეგს,
თხმელის ხეზე ზის ბავშვობა,
ხელთ უჭირავს გოდორი:
ოჯალეშს კრეფს და გაყურებს
სქვისა და კოდორეს.

1963

ხილვა: ეკატერინე ჭავჭავაძე

(1855)

სამეგრელოს დედოფალი,
გორდის ღამაზ სასახლეში
ზის მარტოკა ჯავრიანი.

ფიქრში ხედავს:

აფრებს რომ შლის,
ომერ ფაშას ჯარი არის.

1964

* * *

(ვარიანტი)

მიწაზე დაუტევარი,
საფლავშიც ვერ დაეტევი.
და...

მაინც დაიბეკნები.
გესმის ხმაური ბელტების...
წინასწარ გტკივა ნეკნები.

2007

* * *

ვით მეგრული „იაენანა“,
 ძილისპირულიდან მესმის,
უფლის ხატთან მუხლმოყრილი,
როგორ ჩურჩულებდა დედა:
– „არ არს ჯვარცმა უმძიმესი,
ვიდრე ქართულ ჯვარსა
 ზედა“.

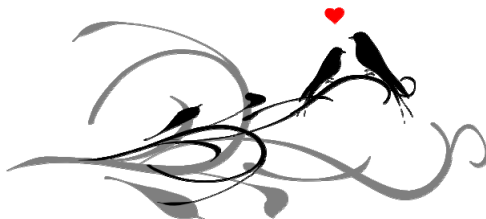
1964

* * *

რომ მომცა ფრთები –
ცაში საფრენი,
სხვა არაფერი,
ო, ამისთვის უფალს მადლობა.

1960

* * *

სინათლის უამთა ქარები,
აღბათ ეძებდნენ სამოთხეს
ცაში,

მიწიერ ეჭვითაც.
ვარსკვლავთა თავის ქალები,
აღბათ, იმიტომ გამოხრეს,
რომ წუთისოფლის ტანჯვისთვის,
მერე იქიდან ეჭვრიტათ.

1989

ღეღათა მონასტერში

სანთლები არა,
სულებია მიცვალებულთა,
რომ ანათებენ...
და იწევენ ცისკენ ვედრებით;
აქ დარჩენლმა მოკვდავებმა
რომ იგრძნონ შვება.
და დაბზარული ტაძრის კედლები –
ანგელოზებს კვლავ
უჭირავთ ფრთებით.

1993

* * *

თვალში ჩავცქერი ათასწლეულებს,
არ მეშინია (ვიმეორებ)

უკან მოხედვის.

და ალბათ ბედი

მეც გამიღიმებს.

თუმც უბველესი ჩემი

კოლხეთი,

თავს კვლავ აფარებს –

შორეული წარსულის მღვიმეს.

1983

ათას მოგონებას ბარდნის

არ მშორდება და თან დამდევს,
ათას მოგონებას ბარდნის:

„შეუხედავი ჯუდი“.¹

და „სიმღერა პერანგზე“ კი
ტომას ჰუდის.

1964

¹ ინგლისელი მწერლის – ტომას ჰრდის რომანი.

* * *

მამა-პაპათა ნანატრმა,
სად შეგების სიომ დაჰბერა:
„ჩემი ცხოვარი იქ ძოვსა!“
ძმად ვეფიცები ამირანს –
„უძმოს და
უამისძმოსა“.

1969

ისევ წიგნი – „იქმნა ნათელი“

ღმერთმა მოგხვდა!

„იქმნა ნათელი“,

რადგანაც შენი სული ჩემობდა.

და გინანაუებს პაღმა

ქოქოსის.

ოქროს ირემიც მთაზე შემოდგა,

ბადეს ამოყვა თევზი

ოქროსი.

1993

* * *

დღის მიღმა,
ღამე მოელი –
 ცას ვარსკვლავების მაყარით,
მზეც საქორწილოდ ირთვება.
სივრცეშიც გადაიკარა.
უამს სამხრობისას
 ზვირთებმა,
ჩამოისამხრეს –
 ზღვისკარად.

1964

საქართველოს მტრებს

აგი არასდროს გეკლებია,
კარგის ვართ მოიმედენი!
(ქართველი ქმნიდა ეპოქას!)
და... საქართველო –
ედემი,
ცხადში კი არა,
სიზმარში,
რომ ნახონ ისიც ეყოფათ!

2004

* * *

(ვარიანტი)

შარავანდებით მოსილი,

პოეტო,

შენი სახელი,

ბევრს,

ბევრ რამეებს აკისრებს!

წახვალ შენ! –

ბევრის მნახველი

და... ბევრიც მოგისაკლისებს.

2007

მოუწყენია აბარწას

ფერისცვალება მოდის და,
ბუნებას ფერი ეცვლება.

მე კი,

წუხილმა გამბაწრა:

მოუწყენია აბარწას,*

რომ გაფრენია მერცხლები.

1964

* აბარწა (მეგრ.) – აივანი.

* * *

ათასწლეულთა ტევრში შესული,
სიტყვებს დაეძებ
და დაწანწალებ,
რადგანაც ქართულ სულს
მოესურვა,
და... პოეზიის შენ ხარ წაწალი
ისე,
ვითარცა მთა და ხევსური.

1986

გზები და ბილიკები

სადღაც მიდიან ბებერი გზები
და მოისმის ვაი და ვიში...
ხოლო იქვე არბი-ჩარბიან
ბილიკები –
ბავშვობისკენ,
მაგრამ
თვალი სასაფლაოსკენ
უჭირავთ შიშით.

2001

ისიც შურთ დედამიწაზე

არა ჩანს ქვეყნის მსაჯული,
დიდი ტანჯვა რომ გაკმაროს!
და....

რომ ხარ კლდეს მიჯაჭვული,
ისიც შურთ დედამიწაზე –
„ამირან,

ცოლ-დედამკვდარო!“

1964

ვიცი, ჩემია რაც არი

ცრემლებით პირგაღესილო,

ჩემო ცულო და

ნაჯახო! –

ვიცი, ჩემია რაც არი.

მირჩვენის სხვათა ბაჯაღლოს,

ჩემი ყებურის* ნაცარი.

1963

* ყუბერი (მეგრ.) კერა.

ქართუ, კარდუ!

შორ წარსულთან ფიქრებს ვაბამ

და ტირილი მესმის მარდუს,¹

ხეთასა² და თორსა-დღეაბას,³ –

ვიღაცა ხმობს: ქართუ!⁴

კარდუ!

ლექარდუ-სთან,⁵ აი, აქვე, ინგირის⁶ პირს...

ჭანწყარს,⁷ ჭანქვინჯს.⁸

1967

¹ მარდუ (მეგრ.) მოზარდი.

² ხეთა – სოფელი ხობის რაიონში.

³ თორსა-დღეაბა – სოფელი ხობის რაიონში.

⁴ ქართუ კარდუ – უფლები კოლხური (ქართველური).

⁵ ლექარდუ – (ლექარდუ) სოფელი წაღკის რ-ში.

⁶ ინგირი – ენგურის ძველი სახელწოდება.

⁷ ჭანისწყალი – მდინარე წაღენჯისის რ-ში.

⁸ ჭანქვინჯი – სოფელი ზუგდიდის რ-ში.

1991-1992 წწ.

შურის და მტრობის ირევა მუმლი...

ძმა ძმას და..

ძაღლი აღარ ცნობს

პატრონს.

სიყვარულს უცვებ შეყვრია კეთრი,

სად არის ღმერთი?

1993

* * *

შურსა და მტრობას რომ აღარ
სძინავთ,

ეს აშკარაა,

დაუფარავი;

შავი ხარხარი ისმის

სატანის

ეს, დავითით, იცის არავინ:

კიდევ რამდენი

დიდგორი მაქვს

გადასატანი.

2007

თბილისი – 1991

როცა თბილისში,
ძმათა შორის გაჩნდა ეკალი
და როდესაც თოფი გავარდა,
იმ პირველ ტყვიას
ღმერთო,
ნეტავ, მე მოვეკალი!

1991

* * *

ვითარცა ბაღლი,

ქარს ტაღლა ჰყავს

ატატებული,

მოჰყავს შორიდან და არ გრძნობს
დაღლას.

თანსდევს ღელვა და აღარ ეშვება.

მერე ამოჰყავს ნაპირზე
და ეშინია ხელის შეშვების.

1980

* * *

კერის ცეცხლის აღს გამოქცეული
თმაშეტრუსული და შავი კუმა,*
ცისკენ მიიწევს მედიუმით.

მიცვალებულნი,
გგონიათ ღუმან?!
ლაპარაკობენ მკვდრები...
ღუმით.

1986

* კუმა (მეგრ.) კვამლი.

* * *

იქ სადაც ზღვას ერთვის
ფაზისი,

უეცრად,

ღელვა თუ წარსული,
მოადგა ნაპირს და გაბრუნდა,
თითქოს და კოლხეთის
ხელმწიფის ასული –

მედვა,

მშობლიურ კოლხეთში

დაბრუნდა.

1966

* * *

სიმძიმისაგან ჩატყდება
ცისარტყელის ხიდი,
მაინც ვერაფერს შეცვლის
თვითმკვლელობა კომეტის.
და... ცა უბეში იღებს:
დღისით მზის – ოქროს,
ღამით – ვერცხლის
ძვირფას მონეტებს.

1977

ამფორები

პონტოს ნაპირზე დაბუდრებულნი
შავი დღეები,
 აღბათ უშლიდნენ!!!
და უცხო იყო ადრე მათთვის
 ნათლის ამბორი.
კოლხური მიწა გულს გვიხსნის და
გვაწვდის გულმშვიდად,
იდუმალებით და სიშორით
 სავსე ამფორებს.

2001

* * *

ქელეხის სუფრას მისხდომიან
მექელეხენი
და მოსდით ალბათ ზომაზე მეტი.
ბოლოს სიკვდილის სადღეგრძელოს
სვამენ „ადესით“,
რომელსაც ჩუმად,
ჩამავალ მზის მწუხარე ეტლით,
მოკვდავთ სულები მიჰყავს
ჰადესთან.*

2002

* ჰადესი (ბერძ.) მიწისქვეშა სამყაროს და
მიცვალებულთა სულების მბრძანებელი.

უნდა შევუნდოთ

რა დღეს და რა ხვალ,
ერთნაირად ხელებს
დაგვიქნევს,
ყოფნით დაღლილი მზე – სადამოსი.
და ნუ ვაწამებთ,
და ნუ ვატირებთ
უნდა შევუნდოთ!
თუა ნამუსი,
ჩვენ,
სულ პირველ ცოდვის პატიმრებს.

1994

* * *

რომ მიხმობს ცისკრის ვარსკვლავი,
ვინ იცის,

თუ რას მიქადის!

ცა – გადამდნარი ოქროა,
გზა კი სულ ოკრო-ბოკროა,
ნეტავ,

თუ მივალ იქამდე!

2005

ალვის ხე სასაფლაოზე

არ ჩანს სიკვდილი,
მაგრამ მწუხარ სასაფლაოზე,
 ვითარცა მისი ნაფეხურები,
სსოვნა წაშლილი ყრია ღოდები.
ჭიშკართან ალვა ნამის თვალებს
რომ აფახულებს,
 ნეტავ,
 ვიცოდე ვის ელოდება?!

1996

სარჩევი

შესავალი	5
კვამლი.....	25
1991-1993	26
ვითარცა მაკიაველი	27
*** (გორგასალის ნაშიერი).....	28
№	29
*** (ჩიქორთულით ნაწერ წიგნებს).....	30
მარდუქი	31
ურწმუნო თომა.....	32
*** (აწ ერთადერთი ის დაგრჩენია).....	33
მარტი	34
დედის ბაღ-ბოსტანი.....	35
*** (ვითარც პოეტი და მეომარი).....	36
*** (ზღვა ციცქნა ტალღას...).....	37
ჩრდილი გადაუფრენს რომსა და პარიზს	38
მარადიული სინათლე მოსავს	39
ლოგოს, ლოგიკას.....	40
60	41
*** (გახედეს ნაპირს...).....	42
*** (ვეშაპივით ჩასანთქმელად).....	43
*** (დედის ცრემლებით მორწყულმა).....	44
ზამთრის იდილია.....	45

კერა დიდი.....	46
ღვინის ხე.....	47
მუსკ-მოსხთა და მოსინიკთა.....	48
მეომრები.....	49
დილის ჰაემანი	50
*** (გადაიწვიმა).....	51
*** (ბროწეულივით შუბლგახეხილი).....	52
მოციქულთა წინათგრძნობა.....	53
გაზაფხულის მახარობელი.....	54
სოკოების კრეფა სქვიას ტყეში.....	55
მარტოხელა მკითველი.....	56
*** (რწმენა დაკარგა მოდგმამ ადამის).....	57
გაზაფხულის ჰყვავის ბაღი.....	58
ჩვენი კოლხეთის დიდო წარსულო.....	59
*** (გაფრენილ დღეებს აღარ მივტირი)....	60
*** (ქარის თუ ქარიშხლის დაუინებით)....	61
ფიროსმანი: „მოქეიფე ყარაჩოღელები“	62
მთვარის კუნძული.....	63
ჩინელებს და ინდიელებს	64
ვითარც ჰიროს.....	65
*** (მთებმა სითეთრე გადაითოვლეს).....	66
ტრფობა ფარული	67
ზამთრის ღამე.....	68
ზღვაო	69

*** (შენთვის არასდროს მითქვამს).....	70
*** (პოდიუმზე მიხვრა-მოხვრის).....	71
*** (დამეუღლ მინდორზე ეყარა).....	72
შუა ხორგის სასაფლაო.....	73
*** (უამს მიმწუხრისას ზღვა).....	74
აღგვადგენს მკვდრეთით.....	75
*** (ქაფის ვერცხლისფერ ჯაჭვით დაბმული).....	76
სულო.....	77
გირლანდია და გლიცინია.....	78
ჰელიოსის რაშის ჭიხვინს.....	79
მეგალითები.....	80
შენი სახელი.....	81
*** (ქრისტეს სისხლი).....	82
იუდას ამბორი.....	83
*** (ჩემი ზღაპრული კოლხეთის).....	84
*** (რაც მიწისაა რჩება მიწაზე).....	85
ქარონი.....	86
*** (ციდან ამაყად გადმომზირალი).....	87
ცა არის მხოლოდ მარადიული.....	88
გულს უწუხებს სიცხე თბილისს.....	89
*** (ცას გამყივარი თოვლის დუმილი).....	90
სალამური და ლარჭემი.....	91
*** (მზისა და მთვარის შავ-თეთრი პინა).....	92

*** (დრუბლებმა წვიმების ჩიხახვი).....	93
*** (ელვის ოქროს სიმებიანს).....	94
*** (ჩემს ყოფნაში კი...)	95
ამოყავთ მთვარე საკეისროთი.....	96
*** (დეღვამ ზღვის ფსკერზე დაბუდებულმა).....	97
*** (აღბათ ჯვარზე გაგაკრავენ).....	98
ჩემი ფიქრები	99
*** (ხმა აღარ ისმის დილით მნათობის)..	100
იცის იმ ერთმა	101
*** (იღორს შორიდან ვუცქერი).....	102
*** (ირევა დიდი და პატარა).....	103
*** (გმირთა სიცოცხლე არის სარკე).....	104
ოთხი დრო	105
ლოდი	106
*** (ჩემს სივრძე სანთელს აუუნთებ).....	107
*** (წუთისოფელში წუთით მოსულებს)..	108
*** (ცად როდესაც ავმაღლდები).....	109
ისევ ფარსმან ქველი.....	110
პილიგრიმივით	111
ვით ბრძანა ბრძენმა არაბმა.....	112
ოჯალეში	113
მართალი კაცი.....	114
ბრწეინავს ვარსკვლავი	115

შემოდგომა კოლხეთში.....	116
*** (სიბერე რომ წამოიწყებს).....	117
არმოხდება მზე ქალწული	118
ჩემი ბავშვობა	119
დავით აღმაშენებელს	120
*** (კომეტები თავს იკლავენ).....	121
სქილა და ქარიბანა.....	122
*** (მაინც სხვა არის ღტოლვა ზეცისკენ).....	123
*** (როცა მესმა ჩაირბინა).....	124
*** (გაყინულ თოვლში).....	125
*** (მთვარე მიჭირავს პერისკოპივით).....	126
რუსთაველის ავენიუ.....	127
წიგნია „კოლხური ფსალმუნები“, (ტომი მეორე).....	128
*** (მზე ღამესა და ათასწლეულებს).....	129
*** (ღამეული დღეები).....	130
*** (გიპყრია მთვარის კითარა).....	131
მრავალ დევებთან საომრად.....	132
*** (ისე...).....	133
ახალი მთვარე	134
წარსულის ექო.....	135
სული კოლხური.....	136
*** (როცა სიცოცხლე).....	137

ეჭა, ესერი.....	138
*** (მამის საფლავთან ბალახს).....	139
უფესურა.....	140
პეპელა.....	141
ლეფთერ კუდავა.....	142
წვიმები.....	143
*** (გადაუქროლავს ათასწლეულებს).....	144
ორბეთის ღამე.....	145
ოლოლი ოლოლს.....	146
სკიპტრა და ტახტი.....	147
იდეალისტი.....	148
*** (აჭა, ნოსტე).....	149
ვიფელთან.....	150
მარადისობა.....	151
*** (მზე ჩავიდა...).....	152
ყოფნა არყოფნა.....	153
*** (ღმერთი თავის წილს ყველას არგუნებს).....	154
*** (ყველანი სიკვდილის შვილებია).....	155
*** (ესეც პოეტის ბედი იქნება).....	156
*** (თავს დაგვბრუნავდნენ ცეცხლის მახვილით).....	157
*** (ღვებნდებიდან ისმის კივილი).....	158
სული.....	159

*** (ვარიანტი).....	160
ერთ ნაბიჯზე არის სამოთხე.....	161
პრეისტორიის დიადი გზები.....	162
მეფე ვახტანგ გორგასალი.....	163
*** (შენი გონი მარადის ფხიზელია).....	164
*** (შენ არ უშვიხარ ქალწულ მარიამს).165	
*** (ელვის ჯარი როდესაც).....	166
*** (შენ ჩემს ლექსს ძველი ქურთუკი მოსავს).....	167
*** (ზოგ პოეტს...).....	168
ტახტი და სკიპტრა.....	169
*** (იყურება).....	170
შენი ძეგლი.....	171
ოხეორე და ოგვაჯე.....	172
*** (არდავიწყების მზით შემოსილი).....	173
ყებური და ტაბაკი.....	174
*** (მიმწუხრისას სოფლის ბოლოს).....	175
*** (წვიმებით სველ ქარი ყურებს).....	176
ისევ აღდგომის კუნძულზე.....	177
*** (დამით მიმავალ მზის შიშით).....	178
ჰელიოს ძის კოლხეთში.....	179
*** (ცა – ქართული, მზე – ქართული).....	180
*** (ჯერჯერობით ხახა მშრალი).....	181
შენ სულ სხვა ხარ.....	182

*** (ფერს კარგავენ მოციმციმე ვარსკვლავები).....	183
*** (ამ მეოცე საუკუნეს).....	184
*** (ჩაუნერგავს ეშმას გზები).....	185
ტაოხისდა ჰენიოსის.....	186
ნაადრევი ზამთარი.....	187
უფალი.....	188
*** (მთები როცა გაიხდიან თოვლის ნაბდებს).....	189
ხეთებს, ურარტუს და მანას.....	190
*** (ჩემს ეზოს წინ ხობის წყალი).....	191
ბესარიონ ქებურია.....	192
*** (დარდი აღარ ეკარება).....	193
სამყაროს ისტორია.....	194
ზღვა დამით.....	195
*** (მზის ცეცხლისგან ქერქ დამწვარი)...	196
*** (ვითარც მტკვარი და ენგური).....	197
კოლხური მაჰატმა.....	198
*** (ცის უდაბნოში ნახეტები ბედუინივით).....	199
ქაშვეთი.....	200
დრო.....	201
*** (შეწყდა შეცხადება თოლიების).....	202
*** (ჰელიოსი გიხმობს და...).....	203

*** (შემოდგომის მწუხარება).....	204
*** (ცელი უჭირავს თუ ორლესური).....	205
*** (ხობის პირას).....	206
ხილვა: ეკატერინე ჭავჭავაძე.....	207
*** (მეხის ეტლი).....	208
*** (მიწაზე დაუტევარი).....	209
*** (ვით მეგრული „იანანა“).....	210
*** (რომ მომცა ფრთები).....	211
*** (სინათლის უამთა ქარები).....	212
დედათა მონასტერში.....	213
*** (თვალში ჩავცქერი ათასწლეულებს).214	
ათას მოგონებას ბარდნის.....	215
*** (მამა-პაპათა ნანატრმა).....	216
ისევ წიგნი: „იქმენ ნათელი“.....	217
*** (დღის მიღმა...).....	218
საქართველოს მტრებს.....	219
*** (შარავანდელით მოსილი).....	220
მოუწყენია აბირწას.....	221
*** (ათასწლეულთა ტვერში შესული).....	222
გზები და ბილიკები.....	223
ისიც შურთ დედამიწაზე.....	224
ვიცი, ჩემია რაც არი.....	225
ქართუე, კარდუ!.....	226
1991-1992 წწ.....	227

ზღვის ეპიტაფია.....	228
*** (შურსა და მტრობას).....	229
თბილისი – 1991.....	230
*** (ვითარცა ბაღლი).....	231
*** (კერის ცეცხლის აღს გამოქცეული) 232	
*** (იქ სადაც ზღვას ერთვის ფაზისი).....	233
*** (სიმძიმისაგან ჩატუდება).....	234
ამფორები.....	235
*** (ქელესის სუფრას მისხდომიან).....	236
*** (არც კაპიტანი და არც ბოცმანი).....	237
უნდა შეუნდოთ.....	238
*** (რომ მიხმობს ცისკრის ვარსკვლავი) 239	
აღვის ხე სასაფლაოზე.....	240

2020.08.01

"საერთაშორისო მკვლევარების" 100-დღეობის
13-დღიანი, საქართველოს მთავრობის, საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების სამსახურის, საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების სამსახურის და საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების სამსახურის "საერთაშორისო
მკვლევარების" 100-დღეობის დასრულების
დასახელებული, 3-6 მარტი დასრულებული
4-დღიანი თანამშრომლობის, 2020 წლის 10-დღიანი
საერთაშორისო მკვლევარების დასრულების
დასახელებული, 2020 წლის 10-დღიანი
საერთაშორისო მკვლევარების დასრულების
დასახელებული.

საერთაშორისო მკვლევარების
2020.08.01

ვაჟა ეგრისელი

კოლხური ფსალმუნები

100 ტომად
ტომი 69

VAZHA EGRISELI
“KOLKHURI PHSALMUNEBI”
ONE HUNDRED VOLUME
VOLUM 69

გამომცემლობის

რედაქტორი

– ანზორ ჯაფარიძე

მხატვარი

– სპარტაკ ცინცაძე

მხატვრული რედაქტორი

– ირაკლი შუშვარიძე

ტექნიკური რედაქტორი

– ნანა ღუმბაძე

კორექტორი

– ნათია გიუთაშვილი

კომპიუტერული

უზრუნველყოფა

– ნანა და დათო ყანდაშვილები

გამომცემელი – ვაჟა ღოღბაია

ფასი 20 ლარი

თბილისი
2020

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0186, ა. ჯორჯიძის ქუჩის №4. ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@gmail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com